NEDERLANDSCH LANDBOUW-COMITE.

1912.

No. 2.

ARBITRAGE-VOORSCHRIFTEN

IN ZAKE DEN

PAARDEN- EN VEEHANDEL

(OP VEE-ARBITRAGE).

HISTORISCH OVERZICHT.

INLEIDING.

REGLEMENT EN MEMORIE VAN TOELICHTING.

HISTORISCH OVERZICHT.

In de zitting van de 3de Afdeeling van het Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, gehouden te Maastricht op 25 Juni 1856, kwam aan de orde de volgende vraag:

„De bepaling in art. 1540 B. W., in geval van koop of verkoop van vee, „dat onzichtbare gebreken, welke het voorwerp tot het gebruik ongeschikt „maken, recht geven tot redhibitie of restitutie, geeft nog al dikwijls aanlei„ding tot moeilijkheden. Hoe zoude die bepaling behooren te worden gesteld, „om de aanleiding tot die moeilijkheden op te heffen?"

De Afdeeling nam, als uitslag der discussiën, aan, dat zij van gevoelen was, dat onze wetgeving, op het stuk van verborgen gebreken bij verkochte dieren, zoowel wat aangaat de vraag, welke gebreken aanleiding geven tot vernietiging van den verkoop, als omtrent den termijn, binnen welken zoodanige vordering moet aangelegd worden, en andere rechtsvragen, herziening behoeft; zoodat zij het Congres verzoeken zou eene Commissie te benoemen, bestaande uit de Heeren: Mrs. W. SASSEN JZN., N. NIJST en C. POLIS, allen te Maastricht, met uitnoodiging om de op dat stuk in andere landen bestaande wetten te raadplegen en naar aanleiding daarvan een wetsontwerp, vergezeld van een verslag over dit punt, aan het volgend Congres aan te bieden.

In de Congres-zitting van 28 Juni d.a.v. werd de conclusie der 3e Afdeeling zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

Het verslag van de Commissie werd uitgebracht op het XIIde Landhuishoudkundig Congres, gehouden te Deventer van 29 Juni tot 3 Juli 1857, en als bijlage no. 4 aan het verslag van het verhandelde op dat Congres toegevoegd.

Na uitvoerige beschouwingen over het onderwerp te hebben gegeven, ook in verband met de Fransche wet van 20 Mei 1838 en met de Belgische wet van 28 Januari 1850, had de Commissie zich de navolgende vragen ter beantwoording voorgesteld.

1. Moet over de gebreken, die tot vernietiging van den koop aanleiding geven, in de wet zelve gehandeld worden, of wel verdient het aanbeveling dat bij algemeenen maatregel van inwendig bestuur bepaald worde, welke die gebreken zijn, en binnen welk tijdsverloop de rechtsvordering tot vernietiging van den koop te dier zake moet worden aangelegd?

De Commissie was van oordeel, dat de gebreken, en de termijnen der vrijwaring in de wet moesten worden vastgelegd.

II. Welke verborgen gebreken zullen als koopvernietigende moeten aangemerkt worden, en wat zal er voor elk derzelve bepaald moeten worden omtrent den tijd der vrijwaring?

Als algemeen beginsel kan aangenomen worden — zoo schreef de Commissie — dat elke ziekte, elk gebrek als verborgen zal zijn aan te merken, wanneer de ziekte aan de dieren uiterlijk den schijn van gezondheid laat en de verschijnselen, dat het dier aan eenige ziekte lijdende is, moeilijk te herkennen zijn en eene kennis en oefening onderstelt, die de meerderheid der koopers niet bezit. Van dat beginsel uitgaande, zullen die ziekten voor verborgen gebreken moeten gehouden worden, welke de navolgende vereischten in zich vereenigen:

a. Het gebrek moet niet uiterlijk zichtbaar zijn bij den verkoop, zoodat de kooper *door zich zelven* zich van het bestaan daarvan niet heeft kunnen overtuigen;

b. De ziekte moet van dien aard zijn, dat het dier, dat daaraan lijdt, òf niet bruikbaar is voor den dienst, waarvoor het bestemd is, òf veel minder waarde heeft;

c. De ziekte moet kunnen opgemerkt worden; zij moet aan uiterlijke teekenen kenbaar zijn, zoodat de veeartsen en andere deskundigen het bestaan daarvan met zekerheid kunnen bepalen;

d. Moeten alleen die gebreken en ziekten in aanmerking komen, waarvan het bestaan bij het dier binnen eenen bepaalden en betrekkelijk korten tijd, kan opgemerkt worden.

De ziekten en gebreken, waarover twijfel bestond, omtrent wier bestaan niet met zekerheid kon geoordeeld worden, en verschil van gevoelens bij de deskundigen kon doen ontstaan, moesten zorgvuldig van de lijst der verborgen gebreken weggelaten worden. Daarop moesten alleen die gebreken voorkomen, die algemeen door de wetenschap als koopvernietigend aangegeven waren.

De verschillende verborgen gebreken, *a*. bij paarden, ezels en muilezels, *b*. bij het rundvee, *c*. bij de schapen, *d*. bij de varkens, werden daarna opgenoemd en behandeld, en de duur der vrijwaring voor elk dier gebreken aangegeven. (Zie het Ontwerp van Wet hierachter.)

III. Hoedanig is de aard en strekking der Vordering van den kooper tegen den verkooper wegens verborgen gebreken der gekochte dieren?

De Commissie meende aan den kooper de keuze te moeten laten tusschen de twee hem bij art. 1543 B. W. gegeven vorderingen, en in dat artikel geene veranderingen te moeten brengen.

De bepaling, dat de vordering, uit sommige gebreken voortspruitende, binnen een zeer korten termijn zou moeten ingesteld worden, bracht de Commissie tot de vraag, of die termijn dan ook bij de vordering in vrijwaring tegen eenen tweeden of derden verkooper zou dienen in acht genomen te worden. Zij was van gevoelen, dat zoowel ten opzichte van den laatsten verkooper, als van alle vroegere, dezelfde termijn voor het instellen der vordering wegens verborgen gebreken diende in acht genomen te worden, daar het onmogelijk scheen dienaangaande eenige andere bepaling te maken zonder in nog grootere moeilijkheden te geraken.

Ten slotte meende de Commissie hier nog te moeten opmerken, dat het eigenlijk geene vraag was, of men, wanneer men een span paarden gekocht had en een verborgen gebrek aan een dier paarden had ontdekt, slechts de vernietiging van den koop van dat paard kon vorderen, terwijl men gedwongen zou zijn het andere te behouden, dan wel of men zou kunnen vorderen, dat het geheele span tegen teruggave van den koopprijs teruggenomen werd.

Alles zou hier afhangen van de overeenkomst, die tusschen partijen gesloten was. Had men het span als zoodanig gekocht, dat wil zeggen, had men de twee paarden tezamen gekocht, zoo was er maar één contract gesloten en de vernietiging daarvan bracht natuurlijk de teruggave der beide paarden mee; had men daarentegen elk paard afzonderlijk gekocht en beide naderhand als een span gebruikt, zoo zou men niet kunnen beweren *een span* gekocht te hebben, en zou derhalve van teruggave van het geheele span geen sprake kunnen zijn. Wat hier gezegd werd van een gekocht span paarden, gold, zoo meende de Commissie, voor elken koop van meerdere dieren in vereeniging: ook hier zou derhalve alles afhangen van de beantwoording der vraag, of al die dieren bij één en hetzelfde contract gekocht waren, dan wel of voor elk dier eene bijzondere overeenkomst getroffen was. Daar sommigen echter van gevoelen waren, dat de beantwoording dier vraag wel aan twijfel onderhevig was, zou het, naar het oordeel der Commissie, wellicht aanbeveling verdienen dat, zoo de vorderingen, voortspruitende uit gebreken bij verkochte dieren, bij een nieuwe wet geregeld werden, de Regeering in de Memorie van Toelichting hare meening over dit punt uitsprak, teneinde van de bedoeling des wetgevers dienaangaande te doen blijken.

IV. Moet door den wetgever het vermoeden worden aangenomen, dat het gebrek *tijdens den verkoop* bestond, wanneer het binnen den bepaalden tijd wordt ontdekt?

De Commissie zeide daaromtrent het volgende:

„Wij vermeenen van ja. Hoewel niet uitdrukkelijk door de tegenwoordige „wetgeving gehuldigd, vond echter dit vermoeden, gelijk wij zagen, somtijds „ingang bij den Rechter. Het is ons wenschelijk voorgekomen dat het bepaal„delijk in de wet worde opgenomen, omdat vele ziekten zich niet openbaren „dan na verloop van eenigen tijd, en in de meeste gevallen, zelfs wanneer „zij niet bestonden tijdens den verkoop, reeds vóór dien tijd de kiem daarvan „aanwezig was. Wordt hier een beperkten tijd tot het instellen der actie „gegeven, zulks schijnt niet alleen het geval te moeten zijn omdat de kooper, „langer dralende, kan geacht worden geen wezenlijk belang bij de vernie„tiging van den koop te hebben en de verkooper dan wellicht niet meer in „staat is, zich naar behooren te verweren — zie Schuller ad art. 1536 „B. W. —; maar ook dáárom, omdat gebreken, die binnen zoo kort tijds„bestek ontdekt worden, ieder naar hunnen aard, de veronderstelling met zich „voeren, dat zij niet eerst sedert het sluiten van den koop kunnen ont„staan zijn.

„De verordening van het Hertogdom Baden van den jare 1810, heeft het „vermoeden dat wij bedoelden, tot wet verheven. Ook in België bestaat het „thans, zooals blijkt uit de beraadslagingen, die aldaar in de wetgevende „kamers over de nu laatstelijk ingevoerde wet hebben plaats gehad, en een „amendement om daarvan uitdrukkelijk melding te maken, werd alleen „ingetrokken op de verklaring der Regeering, dat het in hare bedoeling lag „om zoodanig vermoeden, hoezeer niet uitdrukkelijk in de wet geschreven, „te doen gelden. Eene verklaring deswege in eene memorie van toelichting „tot de wet zou wellicht óók hier als voldoende kunnen beschouwd worden, „doch wij achten het verkieslijk, al zou het dan ook overbodig wezen, daarvan „met ronde woorden in de wet zelve te spreken, opdat geene onzekerheid „meer blijve bestaan en alle geschillen over deze vraag voor goed worden „afgesneden.

„Het spreekt echter van zelf, dat daarbij de vordering tijdig aangelegd, „het gebrek behoorlijk geconstateerd en het tegenbewijs steeds toegelaten „zal moeten zijn.' '

V. Van welk tijdstip moet de termijn beginnen te loopen, binnen welken de rechtsvordering moet worden aangelegd?

Hierop antwoordde de Commissie, dat het punt van uitgang behoorde te zijn: *de dag der levering*, deze daaronder niet begrepen. Door den termijn te doen loopen sedert den dag, dat het gebrek ontdekt was, zou men aan den kooper het middel in de hand geven om den duur der vrijwaring in het oneindige te rekken en het doel worden gemist om het instellen der actie aan korte termijnen te binden. Ten voordeele van het stelsel, dat de termijn moest aanvangen van den dag des verkoops, kon weliswaar worden aangevoerd: „dat de koop en verkoop gehouden wordt tusschen de partijen „voltrokken te zijn, zoodra deze het eens zijn geworden over de zaak en „over den prijs, hoewel ook de zaak nog niet mocht geleverd, noch de „prijs betaald zijn"; maar de eigendom van het verkochte goed gaat niet eer tot den kooper over dan nadat de levering daarvan geschied is, zoodat het beter zou zijn, de termijn te doen uitgaan van den dag der werkelijke „overgave of traditie," te meer omdat de kooper eerst sedert dien tijd in staat zou zijn met het gebrek bekend te worden. Overigens zou bij de berekening van den termijn, in navolging van de jurisprudentie, alleen sprake kunnen zijn van *vrije* dagen, waarvan de Commissie, om allen twijfel weg te nemen, bepaalde melding wenschte gemaakt te zien in de wet zelve.

VI. Aan welken Rechter behoort de kennisneming onderworpen te worden der rechtsvorderingen tot vernietiging van den koop en schadevergoeding wegens verborgen gebreken bij dieren? Dient hier eene bijzondere en verkorte manier van proceduren voorgeschreven te worden?

„Vele redenen schijnen te pleiten," — aldus de Commissie — „voor de „kennisneming dezer zaken door den kantonrechter, onverschillig welke „de waarde zij van het onderwerp, behoudens alleen het recht van hooger „beroep, wanneer die waarde zeker bedrag te boven gaat. In eene aange„legenheid als de onderwerpelijke, waar uitstel niet anders dan schadelijk „kan zijn en het aanleggen der rechtsvordering aan korte termijnen gebon„den wordt, mag het vooral, in het belang van handel en landbouw, als „hoogst wenschelijk beschouwd worden, dat er spoedig en goedkoop recht „te verkrijgen zij en alle omslag zooveel mogelijk worde vermeden.

„Vereenvoudiging en bekorting moeten van den anderen kant noodwendig „voortvloeien uit het door ons aangenomen en gehuldigd vermoeden ten „aanzien van het bestaan der verborgen gebreken, alsmede uit de bepaling „dat reeds vooraf aan den kantonrechter de benoeming zal moeten gevraagd „worden van deskundigen, teneinde een met redenen omkleed bericht omtrent „het beweerde gebrek uit te brengen, waarmede de eischer gewapend in „rechten zal kunnen verschijnen en waartegen dan slechts de verweerder „zijne middelen van tegenbewijs zal hebben te doen gelden, die hem van „rechtswege worden vrijgelaten."

Het was op grond dezer beschouwingen, dat de Commissie het navolgende ontwerp had samengesteld:

ONTWERP VAN WET

betrekkelijk de verborgen gebreken bij den koop en verkoop of ruiling van huisdieren.

Wij WILLEM III, enz.;

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het noodzakelijk is gewor-

den de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent de vrijwaring wegens verborgen gebreken bij koop en verkoop of ruiling van huisdieren te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, wat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1.

Bij koop en verkoop of ruiling van de hierna te noemen huisdieren, worden uitsluitend als verborgen gebreken beschouwd, aanleiding gevende tot vernietiging van den koop of prijsvermindering:

BIJ PAARDEN, MUILEZELS EN EZELS.

a. De steegheid,
b. De stille kolder,
c. De maanblindheid,
d. De staarblindheid,
e. De vallende ziekte,
f. Het kribbenbijten, met geruisch of opslorping, zonder afslijting der tanden.
g. De kwade droes,
h. De worm.
i. De dampigheid,
k. Het snuiven of de pijpende dampigheid,
l. De verouderde borstziekten,
m. De oude en terugkeerende kreupelheid of lamheid,
n. Alle andere kreupelheden door het ijzer verborgen.

BIJ KOEIEN, OSSEN, STIEREN EN KALVEREN.

o. De longtering of oude borstziekten,
p. De gewone heerschende longziekte,
q. De vallende ziekte,
r. Alle ziekten tengevolge van het achterblijven der nageboorte bij het kalven,
s. Het uitzakken of de omkeering der natuurlijke deelen.
} Na het werpen bij den verkooper.

BIJ SCHAPEN.

t. De schaapspokken.

BIJ VARKENS.

u. De gortigheid.

Art. 2.

De tijd tot het aanleggen der rechtsvorderingen tot vernietiging van den koop of prijsvermindering wegens verborgen gebreken, in art. 1 vermeld, wordt bepaald: voor dat onder de letter *c* op veertig, voor die onder *a*, *d*, *e*, *q*, *r* en *s* op dertig, voor die onder de letters *g* en *h* op twintig, en voor al de overige gebreken op tien vrije dagen sedert den dag der levering, deze daaronder begrepen.

Hij, die van een dier beide rechtsvorderingen gebruik heeft gemaakt, is niet meer ontvankelijk in de andere.

Art. 3.

Binnen den bij het vorig artikel bepaalden tijd is de kooper, op straffe

van niet-ontvankelijkheid in zijne rechtsvordering, gehouden een verzoekschrift in te dienen bij den kantonrechter, onder wiens rechtsgebied de plaats behoort, alwaar zich het verkochte dier bevindt, tot het doen benoemen van deskundigen.

De kantonrechter benoemt onmiddellijk, naar gelang van zaken, hetzij één of meer deskundigen, die binnen den kortst mogelijken tijd een met redenen omkleed bericht van hunne bevinding uitbrengen.

Art. 4.

Bij tijdigen aanleg der rechtsvordering, wordt het gebrek, bewezen zijnde door het hiervoren bedoeld bericht van deskundigen, geacht te hebben bestaan tijdens den verkoop.

Het tegenbewijs staat van rechtswege vrij.

Art. 5.

De verkooper is niet gehouden tot vrijwaring wegens gebreken, vermeld in art. 1, onder de letters *g*, *h*, *p* en *t*, zoo hij bewijst, dat buiten zijn toedoen, het dier, na den verkoop, in aanraking is gebracht met andere door die gebreken besmette dieren.

Art. 6.

De rechtsvorderingen wegens verborgen gebreken worden als spoedeischende zaken behandeld.

Lasten en bevelen, enz.

In de vergadering der 3de Afdeeling van het Congres, gehouden te Deventer op 3 Juli 1857, vereenigde men zich met het Verslag van de Heeren Sassen c. s. Men besloot aan de Congresvergadering aan te bevelen het Ontwerp van Wet aan de Hooge Regeering in te dienen.

In de zitting van de 1e Afdeeling van het Congres van 3 Juli 1857 werd het verslag der Heeren Sassen c. s. ook behandeld. Daar wenschten de leden alleen het practische of landbouwkundige gedeelte te behandelen, en het rechtsgeleerde gedeelte aan de 3e Afdeeling over te laten.

Al dadelijk werd de vraag gesteld of het Ontwerp van Wet wel volledig was, of alle genoemde ziekten bepaald koopvernietigend waren en of er soms nog andere gebreken bestonden, die er bijgevoegd dienden te worden. Van verschillende zijden werd betwijfeld, of enkele der genoemde gebreken wel onder de koopvernietigende gebreken gerangschikt moesten worden.

Omtrent het al of niet zenden van het verslag aan de Regeering liepen de gevoelens der leden uiteen. Met goedvinden van de meerderheid werd besloten het verslag met de conceptwet, zooals die thans is, niet te zenden en de zaak tot een volgend congres aan te houden om deze nader te bespreken.

De Congresvergadering, waarin over deze zaak eene beslissing werd genomen, werd eveneens op den 3en Juli 1857 gehouden.

Bij de behandeling wees men er op, dat er spoed bij de zaak was: de practijk leerde, *dat met geene mogelijkheid op de thans bestaande wijze deze kwestiën volgens de burgerlijke rechtsvordering waren uit te maken.* Daarom moesten zij bij de wet geregeld worden.

Bij meerderheid van stemmen werd tot de dadelijke opzending van het Ontwerp van Wet aan de Regeering besloten.

Resultaten werden echter niet verkregen; vermoedelijk werden de stukken in het archief gedeponeerd.

Vijftig jaar later werd voor het eerst op deze zaak teruggekomen.

Op de vergadering van het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité, gehouden den 14en April 1906, werd n.l. besloten een adres te richten tot den Minister van Justitie, waarin zou worden aangedrongen op een betere wettelijke regeling met betrekking tot de koopvernietigende gebreken in den veehandel.

Dit adres werd verzonden den 22en Mei 1906 en luidde als volgt:

„Het Dagelijksch Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité heeft in zijne Vergadering van 15 Mei j.l., na bespreking geoordeeld: dat onze wetgeving omtrent vrijwaring wegens verborgen gebreken van het verkochte goed, en wel meer speciaal bij koop en verkoop van paarden en vee, onvoldoende is;

dat tot staving daarvan volstaan kan worden met te verwijzen naar art. 1547 B. W., waarbij is voorgeschreven, dat de rechtsvordering, op dien grond in te stellen, door den kooper moet worden aangelegd binnen een korten tijd, overeenkomstig den aard dier gebreken, en met in achtneming der gebruiken van de plaats, alwaar de koop gesloten is;

dat dientengevolge eene zeer uiteenloopende rechtspraak, in tegenstelling van rechts-éénheid, is ontstaan;

dat de daaruit voortspruitende rechtsonzekerheid groote nadeelen met zich brengt, waarvoor het Bestuur voor zoover nog noodig, Uwe Excellentie verwijst naar de talrijke rechtsvorderingen, welke op grond van koopvernietigende gebreken, voortdurend worden ingesteld;

dat ten einde in dien ongewenschten toestand verbetering te brengen, het hoogst noodig is, dat bij de wet in allereerste plaats wordt omschreven, welke de verborgen gebreken van het verkochte goed zijn wegens vrijwaring, waaraan de verkooper is gehouden en vervolgens dat daarin nauwkeurig wordt vastgesteld binnen welken tijd voor ieder verschillend geval de rechtsvordering tot vernietiging van den koop op grond van één dier gebreken moet worden ingesteld;

dat tot groot belang van den handel, dan ook in Duitschland bij Keizerlijke Verordening van 27 Maart 1899, op grond van paragraaf 482, 2e lid van het B. W.; in Frankrijk bij Wet van 2 Augustus 1884, gewijzigd bij Wet van 31 Juli 1895 en in België bij Wet van 20 Augustus 1885 deze zaak is geregeld;

Het Bestuur voornoemd meent op vorenstaande gronden Uwe Excellentie in overweging te mogen geven om ten bate van den uitgebreiden handel, welke in paarden en vee, als producten van onzen landbouw en in ons land gedreven wordt, al hetgeen betrekking heeft op koopvernietigende gebreken, bij de Wet zoodanig te willen regelen, dat daaromtrent de zoo hoog noodige rechts-éénheid en als gevolg daarvan rechtszekerheid verkregen worde.

Van dit schrijven wordt bij afschrift kennis gegeven aan Uwen Ambtgenoot van Landbouw, Nijverheid en Handel."

Aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel werd op denzelfden datum een afschrift van dit adres toegezonden.

Het begeleidend schrijven had den volgenden inhoud:

„Bij dezen nemen wij de vrijheid Uwe Excellentie hierbij te doen toekomen een afschrift van een aan Uwen Ambtgenoot van Justitie gericht schrijven, met beleefd verzoek daarvan kennis te willen nemen, en indien daarvoor termen bestaan, bij Uwen Ambtgenoot dit denkbeeld te willen ondersteunen."

Of aan dit verzoek eenige aandacht geschonken is, werd niet bekend. Een antwoord mocht het Comité nimmer ontvangen.

Het adres had echter de aandacht getrokken van de Maatschappij ter Bevordering der Veeartsenijkunde in Nederland.

In de 47ste Algemeene Vergadering, gehouden te Utrecht, op 21 en 22 September 1906, stelde het Hoofdbestuur dier Maatschappij voor, „eene Com„missie te benoemen, bestaande uit vier veeartsen en een jurist, om te „onderzoeken, of eene bepaalde wettelijke regeling, betreffende koop en ver„koop van vee, wenschelijk moet worden geacht".

Uit de toelichting van den Voorzitter bleek, dat de bestaande wetgeving onvoldoende werd geacht, doch men vond het uiterst moeilijk, om de wegen ter verbetering aan te geven, en men wees er vooral op, dat aan de wijziging, zooals het Landbouw-Comité zich die voorstelde, te veel vastzat om er zoo maar klakkeloos in mede te gaan. Beter achtte men de benoeming van eene Commissie van deskundigen, teneinde een grondig onderzoek in te stellen of, en zoo ja, welke wijzigingen noodig waren.

Het Bestuursvoorstel werd aangenomen en tot leden der Commissie werden benoemd de Heeren M. G. DE BRUIN, A. HENGEVELD, F. W. VAN DULM en A. VAN LEEUWEN, alle veeartsen, die gemachtigd werden het vijfde lid, den jurist, te benoemen.

Deze Commissie bracht den 26en Juli 1907 haar rapport uit. In plaats van den Heer HENGEVELD nam daarin zitting de Heer E. A. L. QUADEKKER. Zij was zoo gelukkig, zich een, inzake de veehandel-quaesties zeer bekwaam jurist te kunnen toevoegen, doch deze moest nog vóór den aanvang zijner werkzaamheden zijn toezegging om gezondheidsredenen terugnemen.

In Februari 1907 vroeg en verkreeg de Heer VAN LEEUWEN ontslag als lid der Commissie, zoodat slechts drie leden daarin overbleven.

Deze waren, blijkens het door hen uitgebracht Rapport, van meening, dat eene regeling van al hetgeen betrekking heeft op koopvernietigende gebreken van dieren, niet alleen datgene moet omvatten, waardoor „rechtseenheid" en „rechtszekerheid" worden verkregen, maar voornamelijk, dat een dergelijke regeling waarborgen geeft voor een spoedige beëindiging der geschillen. Want juist de lange duur van de procedure is de hoofdgrief der belanghebbenden.

Na een overzicht gegeven te hebben van hetgeen reeds vroeger over deze aangelegenheid was geschreven, kwam de Commissie tot de conclusie, „dat de „kooper voor *elk* verborgen gebrek (hetwelk door den rechter zal worden be„oordeeld, in hoever het van genoegzaam gewicht mag worden geacht, dat „het onder artikel 1 der ontworpen artikelen kan gerekend worden) de actie „tot vernietiging van den koop moet kunnen instellen.

„Zij meent, dat het geen aanbeveling verdient, enkele ziekten of gebreken „in een wet of Koninklijk besluit te noemen en voor elk dier ziekten een tijd „aan te geven, binnen welken het gebrek, onderkend zijnde, ook geacht mag „worden tijdens den koop te hebben bestaan. Wel acht zij het noodzakelijk, „dat de vrijwaringsprocedure als spoedeischend wordt beschouwd."

De Commissie legde bij haar rapport een *ontwerp van wet* met *toelichting* over, die wij hier laten volgen.

ONTWERP VAN WET

Art. 1. Als verborgen gebrek wordt beschouwd elk gebrek of elke ziekte, welke door den kooper, bij de gewone opmerkzaamheid, niet kan worden ontdekt en die, bijaldien de kooper het gebrek of de ziekte had gekend, hij het dier òf in het geheel niet, òf voor minderen prijs zou hebben gekocht.

Tot de verborgen gebreken wordt ook gerekend het gemis eener eigenschap, welke tot de natuur der dieren behoort, of het aanwezig zijn of periodiek optreden eener eigenschap, die geheele of gedeeltelijke ongeschiktheid voor het gebruik, waartoe het dier bestemd is, teweegbrengt.

Evenzoo wordt het gemis aan zekere stilzwijgend of uitdrukkelijk bedongen eigenschappen als een verborgen gebrek beschouwd.

Art. 2. De verkooper is niet gehouden in te staan voor zichtbare gebreken, welke de kooper zelf had kunnen ontdekken.

Art. 3. De verkooper moet voor de verborgen gebreken instaan, al ware hij daarvan ook zelf onkundig geweest, tenzij hij bedongen had, dat hij tot geene vrijwaring hoegenaamd gehouden zal zijn.

Art. 4. In de gevallen, bij art. 1 vermeld, heeft de kooper de keus om òf het dier terug te geven en den koopprijs terug te vorderen, òf het te behouden, en zich zoodanig gedeelte van den koopprijs te doen teruggeven, als de rechter, na deskundigen hierop te hebben gehoord, zal bepalen.

Art 5. De actie tot koopprijsvermindering zal niet worden toegelaten, wanneer de verkooper aanbiedt het dier terug te nemen en alle door den kooper gemaakte kosten, op den koop en de levering gevallen, en tevens den koopprijs terug te betalen.

Art. 6. Indien de verkooper de gebreken van het dier gekend heeft, is hij, behalve tot de teruggave van den daarvoor ontvangen koopprijs, nog jegens den kooper tot vergoeding van alle kosten, schaden en interessen gehouden.

Art 7. Indien de verkooper de gebreken van het dier niet gekend heeft is hij slechts gehouden tot de teruggave van den koopprijs, alsmede om aan den kooper de kosten op den koop en de levering gevallen, te vergoeden, voor zooverre hij die mocht hebben betaald.

Art. 8. De dood van het dier ontneemt den kooper zijn recht niet.

Art. 9. De rechtsvordering, voortspruitend uit gebreken, welke de vernietiging van den koop tengevolge hebben, moet door den kooper worden worden aangelegd binnen een korten tijd, te rekenen van het oogenblik, waarop de kooper kennis kreeg van het verborgen gebrek en overeenkomstig den aard van het gebrek.

Art. 10. Deze rechtsvordering heeft geen plaats bij verkoopingen, welke op rechterlijk gezag geschieden.

Art. 11. De vrijwaringsproceduren voor de in art. 1 bedoelde gebreken worden als *spoedeischend* beschouwd.

TOELICHTING OP HET ONTWERP VAN WET.

Art. 1. De Commissie heeft gemeend, in dit artikel het artikel 1540 B. W. te moeten aanvullen met de definitie van *verborgen gebrek.*

De uitvoerige omschrijving, daarvan gegeven, kwam haar noodzakelijk voor, omdat in haar ontwerp niet wordt verwezen naar een lijst van verborgen gebreken.

Zij houdt zich overtuigd, dat bij de toepassing der Romeinsche rechtsbeginselen de belangen van den kooper, zoowel als van den verkooper, naar behooren worden geëerbiedigd en daarmede is de handel dan toch het meest gebaat.

Art. 3. De Commissie heeft in dit artikel het artikel 1542 B. W. overgenomen, echter met weglating der woorden „*in dat geval*", omdat zij meent, dat de door haar gekozen redactie in ruimen zin het begrip *verkoop voetstoots* omvat.

Art. 4. Dit artikel is onveranderd het art. 1543 B. W.

Art. 5. De Commissie heeft vooral met het oog op den handel in slachtvee dit artikel opgenomen. Ook in de Fransche wet van 2 Augustus 1884 komt dit artikel voor, luidende:

„L'action en réduction de prix, autorisée par l'article 1644 du code civil, ne pourra être exercée dans les ventes et échanges d'animaux énoncés à l'article précédent lorsque le vendeur offrira de reprendre l'animal vendu,

en restituant le prix et en remboursant à l'acquéreur les frais occasionnés par la vente."

Art. 6. De Commissie heeft art. 1544 B. W. onveranderd overgenomen.

Art. 7. De Commissie heeft art. 1545 B. W. onveranderd overgenomen.

Art. 8. De Commissie meent, dat in deze redactie de billijkheid het best wordt betracht, omdat ook de dood, door toeval veroorzaakt, den kooper niet mag beletten de rechtsvordering te handhaven.

In art. 1546 B. W., laatste lid, komt verlies door toeval, veroorzaakt voor rekening van den kooper, wat der Commissie voorkomt, dat in enkele gevallen tegenover den kooper onbillijk zou kunnen zijn.

Art. 9. De Commissie heeft gemeend het artikel 1547 B. W. te moeten aanvullen, door achter de woorden „*binnen een korten tijd*" te voegen: te rekenen van het oogenblik, waarop de kooper kennis kreeg van het verborgen gebrek. Deze toevoeging steunt zij op een desbetreffend arrest van den Hoogen Raad. Ook heeft de Commissie uit art. 1547 B. W. laten vervallen de woorden „met inachtneming der gebruiken van de plaats, alwaar de koop gesloten is", omdat de ervaring voldoende heeft geleerd, dat de termijnen naar het plaatselijk gebruik zoo wisselvallig en zoo onbestemd zijn, dat dit, naar haar meening, onbruikbaar materiaal oplevert bij de rechtspraak.

Art. 10. De Commissie heeft art. 1548 B. W. onveranderd overgenomen.

Art. 11. De Commissie meent te moeten aangeven, dat het overweging verdient, dat de klacht binnen zeer korten tijd bij den rechter wordt ingediend, en dat deze tevens het verzoek omvat tot benoeming van een of meer deskundigen. Deze dienen dan, binnen een door den rechter te bepalen tijd, een met redenen omkleed rapport in.

Dat ook reeds vroeger op een bespoediging der vaak zeer langdurige proceduren is aangedrongen, bewijst art. 6 van het ontwerp der Maastrichtsche commissie.

De samenstellers van het belangrijke Maastrichtsche verslag wijzen erop, dat de geheele materie de vrijwaring met haar korte termijnen een korte, snelle, eenvoudige en weinig kostbare procedure vordert, en zouden het liefst den kantonrechter daarmede belast zien, onverschillig wat het waardebedrag van het verkochte ook zij.

Mr. Th. J. H. Aquarius haalt in zijn dissertatie „de artt. 1540—1548 van het Burgerlijk Wetboek" ook deze meening der Maastrichtsche Commissie aan, doch voegt daaraan toe:

„Toch geloof ik met hen, dat het reeds veel gewonnen zou zijn, indien de vrijwaringsprocedure als spoedeischend zou kunnen worden behandeld, daar men voor verwijzing tot elk bedrag naar den kantonrechter een algeheele ommekeer zou moeten maken in het stelsel onzer rechtspleging, waartoe niet gemakkelijk zal worden overgegaan."

In de 48ste Algemeene Vergadering van de Maatschappij ter bevordering der Veeartsenijkunde in Nederland, gehouden op 11 en 12 October 1907, werd het rapport behandeld, en door den Voorzitter der Commissie, den heer M. G. de Bruin, nader toegelicht.

Uit de besprekingen bleek, dat de heer A. van Leeuwen het niet eens was geweest met de strekking van het rapport, en dat de vergadering zich evenmin met den inhoud daarvan kon vereenigen. Men wenschte, alvorens een besluit te nemen, te weten, wat in het buitenland te dezer zake bestaat en hoe de voorschriften daar werken. De Commissie werd diligent verklaard; aan haar werd verzocht het gevraagde onderzoek in het buitenland in te stellen.

Den 8sten Februari 1909 bracht de meerderheid der commissie haar rapport uit. De Voorzitter, de Heer De Bruin, was intusschen overleden, en in

diens plaats was aan de Commissie toegevoegd de Heer Dr. A. A. OVERBEEK, districtsveearts te Groningen.

De Commissie had aan eenige autoriteiten in België, Frankrijk en Duitschland inlichtingen gevraagd omtrent de resultaten der daar te lande werkende wetten op de verborgen gebreken. Het aantal ontvangen antwoorden was niet groot, n.l. 5 uit Duitschland en 3 uit Frankrijk. Uit die antwoorden bleek wel, dat in beide landen het aantal processen verminderd was, doch niet dat de rechtszekerheid verbeterd was.

De meerderheid der commissie was dan ook niet van opinie veranderd en meende de conclusies, in haar oorspronkelijk rapport aangegeven, te moeten handhaven.

De Commissie *in haar geheel* gevoelde evenwel, dat het voor den veehandel van groot nut zou zijn, indien op eenvoudige, vlugge en weinig kostbare wijze de partijen tot overeenstemming konden worden gebracht. Naar hare meening zou dit te bereiken zijn, indien de partijen zich wilden onderwerpen aan de uitspraak eener *arbitrage-commissie.*

Zij stelde zich voor, dat er eenige commissies voor verborgen gebreken zouden benoemd worden, bestaande uit 5 leden, waarvan de meerderheid veeartsen, de anderen rechtsgeleerden moesten zijn. Deze commissies zouden moeten worden benoemd door de Regeering, en het recht moeten hebben uitspraak te doen omtrent geschillen over verborgen gebreken. Partijen zouden zich tot deze commissies kunnen richten. Bij het sluiten van een koop zou, zoo noodig, de conditie kunnen worden gemaakt, dat bij eventueele geschillen de tusschenkomst eener arbitrage-commissie zou moeten worden ingeroepen.

De minderheid der Commissie, de Heer Dr. OVERBEEK, diende op 11 Februari 1909 een afzonderlijk rapport in, waarin hij uiteenzette, op welke punten hij afweek van de meening der commissie. Zijn hoofdbezwaar was, dat de Commissie van een lijst van verborgen gebreken, op te nemen in de wet, niets wil weten.

„De *rechtszekerheid,*" — aldus de Heer OVERBEEK — „zou naar mijne „meening belangrijk winnen, wanneer, naast de *verplichte vrijwaring* door „den verkooper, *wegens verborgen gebreken* een lijst van *enkele gebreken* werd „vastgesteld, welke *verborgen kunnen zijn,* met de bepaling, dat voor elk van „die gebreken het *(rechts)vermoeden* bestaat, dat het tijdens den verkoop „aanwezig is geweest, indien het wordt geconstateerd binnen een, voor elk „dier gebreken aan te geven tijd na den verkoop. Het tegenbewijs door den „verkooper zou uit den aard der zaak steeds zijn toegelaten. Dit lijstje zou „naar mijne meening alleen die gebreken moeten bevatten, welke in hoofd„zaak en meer dan andere tot geschillen aanleiding kunnen geven."

Een daarvoor aan te wijzen Commissie zou moeten aangeven, welke gebreken op de bedoelde lijst zouden moeten worden geplaatst.

In de 50ste Algemeene Vergadering der Maatschappij, gehouden op 15 en 16 October 1909, kwamen de beide rapporten in behandeling. Na uitvoerige besprekingen werd met overgroote meerderheid het volgende voorstel aangenomen:

a. De Maatschappij drage aan eene Commissie van drie clinici op, te onderzoeken, of er ziekten zijn, welke als koopvernietigende gebreken in de wet zouden kunnen worden opgenomen en waarvoor waarborgtijden zouden kunnen worden aangegeven.

b. De Maatschappij verzamele in eene brochure alle te dezer zake uit haar midden voortgekomen rapporten, zoomede de naar aanleiding daarvan gevoerde discussies en verspreide die brochure op ruime schaal.

De Commissie meende aan de haar verstrekte opdracht te hebben voldaan en werd op haar verzoek ontbonden.

Ter uitvoering van het sub *a* genomen besluit, stelde het Hoofdbestuur der Maatschappij eene Commissie in, bestaande uit de Heeren J. MASURE CZN., te Amsterdam; Dr. J. POELS, te Rotterdam en J. J. WESTER, te Utrecht.

Uit het Rapport dezer Commissie, opgenomen in de 5de Aflevering van het 38ste deel van het Tijdschrift voor Veeartsenijkunde, van 1' Maart 1911 blijkt, dat de Commissie heeft gemeend, op de haar gestelde vraag, ,,*of er* ,,*een lijst van gebreken bij dieren zou zijn op te stellen, welke met bijbehoo-* ,,*rende waarborgtijden in de wettelijke bepalingen omtrent koopvernietigende* ,,*gebreken zou zijn op te nemen*", geen antwoord te kunnen geven, zonder deze aangelegenheid in verband met algemeene rechtsprincipes te beschouwen.

De Commissie was *unaniem* van oordeel, dat feitelijk slechts wettelijke bepalingen, waarin het Romeinsche rechtsprincipe is belichaamd, waarbij dus voor *alle verborgen gebreken gelijke vrijwaring wordt gewaarborgd*, principieel ieder zijn recht kunnen doen verkrijgen; mits steeds de noodige *spoed* wordt betracht en voor de behandeling der strijdvragen *arbitrage-commissies* worden benoemd.

De *meerderheid* der Commissie was van meening, dat reeds om deze algemeene reden, een lijst van gebreken *niet* in onze desbetreffende wetsbepalingen *dient* te worden opgenomen, terwijl ze bovendien van oordeel was, dat voor vele ziekten waarborgtijden onmogelijk met behoorlijke zekerheid op wetenschappelijken grondslag zijn te baseeren, en om die reden een lijst, als bedoeld, ook in de wet *niet kan* worden opgenomen.

De Heer J. J. WESTER, uitmakende de minderheid in de Commissie, onderschreef gaarne de uitspraak, vervat in het eerste deel harer conclusie. Ook hij zou het liefst behouden ons tegenwoordig wettelijk beginsel, mits arbitrage-commissies (scheidsgerechten) werden ingesteld, met het recht van uitspraak, en steeds *spoed* werd betracht. Door een nadere studie van de zaak was hij tot de overtuiging gekomen, dat onze toestanden daarvoor nog niet rijp zijn, en dat onze werkgever er voorloopig niet in zal slagen de beginselen ,,scheidsgerechten" en ,,spoed" in een wet belichaamd te krijgen, ook al wilde hij het.

De magistratuur toch zou zich waarschijnlijk verzetten tegen het zich laten opdringen van specialen spoed, voor eene bepaalde en dan nog slechts kleine groep van aangelegenheden.

Voor het verkrijgen van den vereischten spoed in deze aangelegenheden zouden waarschijnlijk korte waarborgtijden voor gebreken, die daarvoor het meest in aanmerking komen, wel het best tot het doel leiden.

Het wilde hem voorkomen, dat uit een *gemengd* systeem met waarborgtijden, maar waarin ook het Romeinsche principe zooveel mogelijk bleef vertegenwoordigd, inderdaad wel iets bruikbaars was te maken, hoewel ons rechtsgevoel hiermee niet steeds volkomen bevredigd zou worden.

Bij het opstellen van de lijst van verborgen gebreken, die in de wet zouden kunnen worden genoemd, als vallende onder een specialen korten waarborgtijd, meende hij te moeten uitgaan van de volgende beginselen:

1°. De te noemen gebreken moeten veelvuldig tot strijd aanleiding geven;
2°. Zij moeten de waarde van het dier in hooge mate verminderen en toch het karakter van verborgen gebreken hebben;
3°. Zij moeten niet te weinig in aantal zijn, opdat de lijst niet worde een middel om strijdvragen te smoren;
4°. Zij moeten niet vallen onder de wettelijke bepalingen omtrent besmettelijke ziekten, omdat de dieren, daarmee behept, uit dien hoofde reeds niet verhandeld mogen worden;
5°. Zij moeten door deskundigen volkomen objectief, zonder meer, kunnen worden geconstateerd;

6°. De lijst moet niet toepasselijk zijn op slachtvee, omdat verzekeringen hierin doeltreffend voorzien;
7°. De waarborgtijden moeten zooveel mogelijk gelijk worden genomen, om de bepalingen zooveel mogelijk „volksgoed" te doen worden en verwarringen en vergissingen te voorkomen;
8°. De waarborgtijden moeten niet te kort zijn, om constateering door den kooper steeds mogelijk te doen blijven, en zij moeten ook niet te lang zijn, waardoor eventueel den verkooper onrecht zou kunnen worden aangedaan.

Na eene opsomming te hebben gegeven van de verborgen gebreken van éénhoevige dieren en van runderen, niet dadelijk voor de slachtbank bestemd, welke in de wettelijke bepalingen zouden kunnen worden opgenomen, met korten waarborgtijd, maakt de Heer Wester, aan het einde van zijn uitgebreid rapport de volgende opmerkingen:
1°. dat uitvoering van wetsbepalingen op de door hem ontwikkelde grondslagen, moeilijk denkbaar is, wanneer de *kantonrechter* er niet steeds in betrokken wordt;
2°. dat het wenschelijk zou zijn, eene lijst van verborgen gebreken in een *Koninklijk Besluit* aan te geven, en niet in de wet;
3°. dat het wenschelijk zou zijn, bij Koninklijk besluit of Ministerieele beschikking een reeks van *vaste* deskundigen aan te wijzen, waaruit de kantonrechter zou kunnen kiezen, opdat niet de eerste de beste zou kunnen worden gerequireerd.

In de openingsrede, uitgesproken door den Voorzitter der Maatschappij in de 52ste Algemeene Vergadering, op 23 September 1911, deelde deze mede, dat het Hoofdbestuur der Maatschappij aan de Afdeelingen had verzocht schriftelijk van hare meening over het rapport der meerderheid (Van Dulm—Quadekker) der vroeger ingestelde commissie en over het rapport der minderheid (Overbeek) te doen blijken.

Het resultaat dezer enquête was, dat 21 leden en 1 Afdeeling zich verklaarden vóór het rapport der *meerderheid*, terwijl 37 leden en 2 Afdeelingen vóór het rapport der minderheid stemden.

Aan het besluit, genomen in de 50ste Algemeene Vergadering der Maatschappij, en luidende: „De Maatschappij verzamele in eene brochure alle te „dezer zake uit haar midden voortgekomen rapporten, zoomede de naar aan„leiding daarvan gevoerde discussies en verspreide die brochure op ruimen „schaal", werd nog geen uitvoering gegeven, zoodat de Maatschappij de zaak feitelijk liet rusten.

Het vraagstuk zou echter niet blijven rusten, en al spoedig werd opnieuw de aandacht op deze belangrijke quaestie gevestigd.

Op het 63ste Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, dat van 12 tot 15 Juni 1911 te Venlo werd gehouden, brachten de Heeren Mr. J. T. Linthorst Homan, te Assen, en Dr. A. A. Overbeek te Groningen, de zaak opnieuw ter sprake, door het volgende punt in te leiden:

Is het wenschelijk en uitvoerbaar, dat vaste arbitrage-commissies in het leven worden geroepen, om in voorkomende geschillen, betrekkelijk tot den veehandel, meer in het bijzonder tot koopvernietigende gebreken in den veehandel, op verzoek van partijen uitspraak te doen?

Het prae-advies, door genoemde heeren uitgebracht, luidde als volgt:

Van zeer verschillende zijden is er herhaalde malen op gewezen, dat onze wetgeving op het gebied van verborgen gebreken (art. 1540 vlg. B. W.)

speciaal met het oog op den veehandel onvoldoende is. De oneenigheid over de vraag, wát verborgen gebreken zijn, het verschil in opvatting omtrent den termijn, binnen welken de rechtsvordering, gebaseerd op het bestaan van verborgen gebreken bij het gekochte goed, moet worden ingesteld, een en ander gevoegd bij het niet te loochenen feit, dat de éene Rechter in deze zus, de andere zoo oordeelt, brengen een zoo groote onzekerheid ten aanzien van deze materie teweeg, dat daardoor niet alleen menigeen wordt weerhouden 's Rechters tusschenkomst in te roepen, doch als gevolg daarvan tevens de handel zelf schade ondervindt.

Talrijk zijn dan ook de pogingen geweest om te geraken tot meerdere rechtseenheid en rechtszekerheid en nagenoeg steeds strekten die pogingen tot wetswijziging.

Naast hen, die alleen wijziging wenschen van de bepalingen in onze wetgeving betrekkelijk tot verborgen gebreken, staan zij, die daarnevens wenschen te geraken tot eene snellere afdoening van daaruit voortvloeiende rechtsgedingen. Het is niet te ontkennen, dat een al te langdurige rechtsgang bijna nog ernstiger nadeelen met zich brengt dan de onzekerheid of men recht zal krijgen.

Het komt den inleiders van dit vraagpunt voor, dat — hoezeer ook toejuiching verdienen de pogingen van dezulken, die in de bedoelde richting verbetering van den inderdaad onhoudbaren toestand zoeken — gemakkelijker elders eene oplossing is te vinden.

Overtuigd als zij zijn van het onzekere, het tijdroovende en het kostbare van gedingen voor den Burgerlijken Rechter, en wantrouwend als zij zijn in het spoedig tot stand komen van allen bevredigende wetswijzigingen, hebben zij gemeend — met behoud van alle wettelijke bepalingen — hulp te kunnen vinden bij de arbitrage.

Hetgeen zij willen, is niets nieuws. Wordt in de laatste jaren niet een overgroot deel der geschillen in handelszaken uitgemaakt door scheidslieden? En het feit, dat men in den handel allerwege meer en meer tot die wijze van uitwijzen der geschillen overgaat, toont meer dan boekdeelen kunnen doen aan, dat men daarbij bevrediging vindt.

Ook thans geeft de Wet ruimte om geschillen over verborgen gebreken in den veehandel te doen uitwijzen door scheidslieden: dat instituut is echter te weinig bekend en — in zijn algemeenheid — te weinig toegankelijk, dan dat het, zonder hulpmiddelen, zoude kúnnen voorzien in de bestaande behoefte.

Het ligt daarom in de bedoeling der inleiders, dat men voor iedere Provincie, of wel voor nader aan te wijzen kringen of districten, *vaste* arbitrage-commissies in het leven roepe, waarin in ieder geval een jurist en een veearts dienen zitting te hebben en die als goede mannen naar billijkheid recht zullen doen in alle geschillen, tot den veehandel betrekkelijk, welke aan hun oordeel zullen worden onderworpen.

De benoeming dier Commissies, alsmede de vaststelling der instructiën, bepaling van vergoeding enz., zou men gereedelijk kunnen overlaten aan de Provinciale Landbouw-Vereenigingen, terwijl er geen bezwaar tegen schijnt te bestaan één centrale Commissie te benoemen, teneinde in appèl te oordeelen.

Dit laatste zou het voordeel meebrengen, dat men langzamerhand in het bezit zoude kunnen komen van eene gevestigde jurisprudentie.

In de Congresvergadering werd het prae-advies door de beide heeren uitvoerig toegelicht. Dr. Overbeek kwam tot de conclusie: „Wanneer de belang-„hebbenden zelve deze zaak aanpakken en de bedoelde Commissies in het „leven roepen, dan zal blijken of zij recht van bestaan hebben en nuttig werk „kunnen stichten. Worden deze vragen door de practijk bevestigend beant-„woord, dan zal de tijd misschien komen, dat de Regeering, met uitsluiting „van andere, deze wijze van beslechting van geschillen in den veehandel van „Rijkswege invoert."

Mr. J. T. Linthorst Homan, die de zaak van juridisch standpunt toelichtte, zette zeer duidelijk uiteen, dat de inleiders zich niet stelden tegenover de Wet of den Rechter. Zij wilden niets anders, dan het door de Wet erkend instituut van rechtspleging voor scheidsmannen meer toegankelijk maken voor de justitiabelen. „Juist om eenheid van rechtsbedeeling te krijgen, juist om sneller „afdoening van zaken, juist om goedkoop recht te erlangen, alles twijfelachtig „bij de gewone procedure voor scheidslieden, willen wij vaste Commissies, die „— samengesteld uit bij uitstek ter zake kundigen — door de veelheid der aan „hun oordeel onderworpen zaken, routine zouden paren aan kennis, en die, „méér ter wille van de goede zaak, dan om den broode werkend, zeer goedkoop „zullen kunnen rechtspreken," — aldus deze spreker.

Hij eindigde zijne toelichting met den wensch, „dat — hoe dan ook — „een einde moge komen aan een hoogst bedenkelijken toestand, die te lang „reeds bestaat, tot schade der Rechtzoekenden en tot schade van de waardig„heid onzer Rechtspraak."

Eene conclusie werd door het congres niet genomen. Uit de gehouden besprekingen bleek echter, dat het behandelde onderwerp in hooge mate de algemeene belangstelling genoot.

Op de 69ste Algemeene Vergadering der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw, gehouden te Wageningen op 12 September 1911, vestigde de voorzitter, de heer Mr. A. G. A. Ridder van Rappard, de aandacht op het vraagpunt, behandeld op het in 1911 te Venlo gehouden Nederlandsche Landhuishoudkundig Congres, in zake Vee-Arbitrage, en stelde de vraag: „Wat staat de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Land„bouw in deze te doen?"

Na een overzicht te hebben gegeven van den inhoud der op het Congres verdedigde prae-adviezen en de meening te hebben uitgesproken: „eene „uniforme regeling over het geheele land zal wel voorloopig tot de vrome „wenschen blijven behooren", deelde spreker als zijn gevoelen mede, dat het op den weg dezer Maatschappij lag, om deze zaak aan het oordeel van de Afdeelingen te onderwerpen, en mocht daar zijn denkbeeld toegejuicht worden, terstond daadwerkelijk op te treden.

In de 204de vergadering van het Hoofdbestuur der Maatschappij, gehouden te Arnhem op den 1sten December 1911, werd het punt: *bespreking van het instellen van arbitrage-commissiën* reeds aan de orde gesteld. Van 22 Afdeelingen was bericht ontvangen, dat zij het instellen van arbitrage-commissiën zeer zouden toejuichen.

Het Dagelijksch Bestuur verzocht machtiging van het Hoofdbestuur om eene commissie te benoemen, die een reglement zou ontwerpen, waarin de voorwaarden en de instructie der scheidslieden zouden worden neergelegd. De Voorzitter achtte het wenschelijk, de werkzaamheden zooveel mogelijk te bespoedigen, „opdat de nieuwe regeling den eersten Juni 1912 in werking „zou kunnen treden."

De gevraagde machtiging werd verleend en tot leden der Commissie werden benoemd de heeren H. C. Reimers, te Wageningen, Mr. J. Blom te Tiel en J. Klein Swormink te Diepenveen. Aan deze heeren werd verzocht het rapport zoo mogelijk begin Februari 1912 uit te brengen, zoodat het tijdig aan de Afdeelingen ter behandeling zou kunnen worden toegezonden, teneinde de definitieve vaststelling in de Hoofdbestuursvergadering van April te doen geschieden.

In de 205de vergadering van het Hoofdbestuur der Maatschappij, gehouden

te Arnhem op 19 April 1912, bleek, dat niet te vergeefs bij de commissie op spoed was aangedrongen. Het rapport, door haar uitgebracht, kwam daar in bespreking en de voorgestelde *Arbitrage-Voorschriften* werden, nadat enkele kleine wijzigingen waren aangebracht, na een opgewekte discussie, met algemeene stemmen vastgesteld.

Deze voorschriften luiden als volgt:

ARBITRAGE-VOORSCHRIFTEN

geldende voor hen, die zich bij de berechting van geschillen, ontstaan door den koop en verkoop van vee, willen onderwerpen aan de door de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw ingestelde arbitrage-Commissies.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Teneinde door arbitrage op den voet van boek III, titel I, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering te komen tot eene snellere, goedkoopere en meer afdoende oplossing van geschillen in den veehandel, worden door de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw over haar gebied gevormd een zevental arbitrage-commissies, die belast zijn met de berechting van de geschillen, voortspruitende uit den koop en verkoop van vee (verborgen gebreken daaronder begrepen).

Art. 2. Onder Hoofdbestuur en Dagelijksch-Bestuur, in de volgende artikelen vermeld, wordt verstaan het Hoofdbestuur en het Dagelijksch-Bestuur van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw.

Art. 3. De zetels dezer Commissies zijn gevestigd te Tiel, Elst, Arnhem, Varsseveld, Zutfen, Deventer en Harderwijk.

Onder het ressort van elke commissie behooren de afdeelingen van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw, zooals hieronder is aangegeven.

Onder de commissie, gevestigd te Tiel, de afdeelingen: Kuilenburg, Tiel, Neder-Betuwe, Bommelerwaard en Maas en Waal.

Onder de commissie, gevestigd te Elst, de afdeelingen: Nijmegen, Midden Betuwe, Over-Betuwe en Heteren.

Onder de commissie, gevestigd te Arnhem, de afdeelingen: Arnhem, Rijn- en IJsselhoek, Oosterbeek, Renkum-Doorwerth, Neder-Veluwe, Doesburg en Lijmers.

Onder de commissie, gevestigd te Varsseveld, de afdeelingen: Oude-IJsel, Heelweg, Zelhem, Varsseveld, Doetinchem, Gendringen, Berg, Dinxperlo, Aalten en Winterswijk.

Onder de commissie, gevestigd te Zutfen, de afdeelingen: Zutfen, Steenderen, Hengelo, Vorden, Almen-Harfsen, Lochem-Laren, Neede, Eibergen, Borculo, Ruurlo, Eerbeek, Loenen en Brummen.

Onder de commissie, gevestigd te Deventer, de afdeelingen: Deventer Apeldoorn, Epe, Heerde, IJsseloevers (Oostelijk van den IJssel), Gorssel en Voorst.

Onder de commissie, gevestigd te Harderwijk, de afdeelingen: Barneveld, Over-Veluwe, Noord-Veluwe, Kampen en IJsseloevers (Westelijk van den IJssel).

Afdeelingen, ontstaan door splitsing, blijven vallen onder het ressort van die commissie, waartoe de afdeeling, waarmede zij vroeger een geheel uitmaakte, behoorde.

Het Dagelijksch-Bestuur bepaalt, tot welk ressort eene nieuwe afdeeling zal behooren.

Art. 4. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek omtrent verborgen gebreken, zullen den arbiters tot richtsnoer strekken, maar zij blijven vrij daarvan af te wijken, indien naar hun oordeel de aard van het geschil zulks eischt.

Art 5. Waar in deze artikelen gesproken wordt van vee, wordt bedoeld: eenhoevige dieren, herkauwende dieren en varkens.

VAN DE ARBITRAGE-COMMISSIE EN DE ARBITERS.

Art. 6. Elke arbitrage-commissie zal bestaan uit drie leden en drie plaatsvervangende leden.

De leden en hunne plaatsvervangers zullen zijn: een veearts, een jurist en een landbouwer.

Voor elke vacature wordt door het complex van afdeelingen in eene vergadering, uitgeschreven door den Voorzitter van de afdeeling, in wier gebied de zetel der commissie is gevestigd, een voordracht van twee personen opgemaakt

Deze voordrachten worden ingezonden bij het Dagelijksch-Bestuur, dat deze met zijn advies opzendt naar het Hoofdbestuur om uit de dubbeltallen in de vacatures te voorzien.

In bijzondere gevallen kan met machtiging van het Dagelijksch-Bestuur van het voorschrift in alinea 2 van dit artikel worden afgeweken.

Art. 7. De leden en plaatsvervangende leden der arbitrage-commissies worden voor drie jaren benoemd, maar zijn herkiesbaar.

Zij treden volgens rooster af.

Zij moeten den leeftijd van 25 jaar bereikt hebben en mogen niet onder curateele gesteld zijn.

Art. 8. Zij kunnen op advies van het Dagelijksch-Bestuur door het Hoofdbestuur om wettige reden worden ontzet en ontslagen.

Art. 9. Het Dagelijksch-Bestuur benoemd uit de drie leden een voorzitter en een secretaris.

Art 10. De leden genieten, behalve vergoeding voor reiskosten, voor elke vergadering, die zij bijwonen, eene vergoeding van vijf gulden.

Wanneer op eene vergadering twee of drie zaken behandeld worden, zal de vergoeding tien gulden en bij meer dan drie zaken vijftien gulden bedragen.

Bij ongelijksoortige onderwerpen van geschil kan de arbitrage-commissie de presentiegelden en reiskosten naar haar eigen inzicht over de gedingvoerende partijen verdeelen.

Art. 11. Van de benoemingen wordt door den Secretaris der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw onmiddellijk kennis gegeven aan den benoemde.

Binnen acht dagen moet de benoemde van zijne al- of niet-aanvaarding bericht inzenden, bij gebreke waarvan hij geacht wordt, de benoeming niet aan te nemen.

VAN DE ARBITRAGE.

Art. 12. Ieder, die een koop sluit in het gebied der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw, kan de geschillen, bedoeld in art. 1, aan de uitspraak der arbiters onderwerpen.

Allen, die op rechterlijk gezag zijn aangesteld, of die overeenkomstig de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, of van dat van Koophandel

gerechtelijke machtiging tot het aangaan eener daling, of tot verkoop van goederen behoeven, mogen zonder dergelijke machtiging in hunne betrekking geene zaken aan de beslissing der arbiters onderwerpen.

Art. 13. De overeenkomst, om geschillen, die ontstaan kunnen of bestaan, aan eene arbitrage-commissie te onderwerpen, moet in geschrifte worden gesteld en door de partijen onderteekend.

De onderteekening kan ook door een lasthebber geschieden, mits deze is voorzien van eene schriftelijke lastgeving.

De commissie is bevoegd, van de gedingvoerende partijen cautie te eischen.

Door de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw zullen modellen ter beschikking van de koopers en verkoopers gesteld worden.

Artikel 14. De aanvrage om arbitrage ingeval van verborgen gebreken moet uiterlijk binnen zes weken na den dag bepaald voor de levering bij den secretaris der arbitrage-commissie schriftelijk worden ingezonden. Voor andere geschillen kan deze aanvrage geschieden uiterlijk binnen drie maanden, nadat de oorzaak van het geschil is ontstaan.

Art. 15. Alleen die commissie is bevoegd, om van eene aanvrage tot arbitrage kennis te nemen, onder wier ressort de woonplaats van den verkooper gevestigd is.

Mocht echter de woonplaats van den verkooper gevestigd zijn buiten het gebied der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw, dan is alleen die commissie bevoegd, onder wier ressort de woonplaats van den kooper gevestigd is.

Ingeval men mocht twijfelen, tot welke commissie men zich moet wenden, zal die commissie bevoegd zijn, waar de plaats van verkoop het dichtst bij gelegen is.

Art. 16. Wanneer de secretaris van eene aanvrage kennis heeft bekomen, doet hij zoo noodig uiterlijk binnen acht dagen hiervan per aangeteekenden brief mededeeling aan de tegenpartij.

Art. 17. De Secretaris roept partijen op om op een door de commissie vast te stellen dag, uiterlijk binnen veertien dagen na aanvrage, ter gadering te verschijnen.

Art. 18. Uiterlijk binnen drie maanden, nadat de zaak aanhangig geworden is, moet door de commissie de beslissing gegeven zijn.

Alleen bij buitengewone omstandigheden en wanneer beide partijen het goed vinden, kan deze termijn verlengd worden.

Art 19. Ieder der partijen is verplicht, hetzij in persoon, hetzij bij gemachtigde ter vergadering te verschijnen.

Wanneer de eischer niet verschijnt, zal de zaak geen voortgang hebben en zal hij tot betaling der kosten veroordeeld worden.

Wanneer de gedaagde niet verschijnt, zal hij opnieuw opgeroepen worden en wanneer hij ook aan deze herhaalde oproeping geen gevolg geeft, zal tegen hem verstek worden verleend en zal aan den eischer de vordering worden toegewezen, tenzij de Commissie meent, dat daarvoor geene gegronde redenen bestaan.

Art. 20. Iedere partij kan tot staving zijner beweringen getuigen oproepen en meebrengen.

De getuigen zullen den eed of de belofte afleggen, dat zij de waarheid en niets dan de waarheid zullen mededeelen.

Ook kan door de arbiters een getuigenverhoor bevolen worden.

Art. 21. Wanneer een getuigenverhoor door de arbiters is bevolen en de getuigen niet vrijwillig verschijnen of weigeren den eed of hunne verklaring af te leggen, kan de meest gereede partij zich bij requeste wenden tot de rechtbank van het arrondissement, waarin de zetel der arbitrage-com missie gevestigd is, met verzoek, om eenen rechter-commissaris te benoemen, voor wien het getuigenverhoor zal worden gehouden, op dezelfde wijze als in gewone zaken.

Inmiddels wordt de loop van den termijn, bedoeld in art. 18, geschorst, totdat het getuigenverhoor zal zijn afgeloopen.

Art. 22. Eene oproeping per aangeteekenden brief zal in alle gevallen voldoende zijn.

Art. 23. Indien er een onderzoek moet plaats hebben over de echtheid of onechtheid van een geschrift, kan de commissie een deskundige benoemen.

Art. 24. Zoodra de commissie van oordeel is, dat het noodzakelijk is een of meer deskundigen te benoemen om tot voorlichting bij de behandeling te dienen, zal zij daartoe de zoodanige maatregelen kunnen nemen.

Door het Dagelijksch-Bestuur wordt daartoe eene lijst van deskundigen opgemaakt.

Ook zal zij het advies der plaatsvervangende leden kunnen inroepen.

Art. 25. Bij hare beslissing kan de commissie rekening houden met de waardeverandering van het verkochte vee.

VAN DE UITSPRAAK DER ARBITERS.

Art. 26. De arbiters zullen als goede mannen naar billijkheid oordeelen.

Art. 27. Bij de uitspraak moeten drie leden tegenwoordig zijn.

Art. 28. De uitspraak moet inhouden:

De voornamen, namen en woonplaats van de partijen.

De slotsom harer wederzijdsche beweringen.

De beweegredenen en de beslissing.

Dezelve wordt gedagteekend met vermelding van de plaats, waar de beslissing is gevallen en door ieder der arbiters onderteekend.

Art. 29. Bij aldien de minderheid weigert te teekenen, zullen de andere arbiters daarvan melding maken en de beslissing zal dezelfde kracht hebben, alsof dezelve door allen geteekend was.

Art. 30. Uiterlijk binnen acht dagen, te rekenen van den dag der beslissing, deelt de Secretaris per aangeteekenden brief de uitspraak mede aan de partijen.

Art. 31. Binnen acht dagen, te rekenen van den dag der beslissing, zal de minuut daarvan door een der scheidsmannen worden nedergelegd ter griffie van de Rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de commissie haar zetel heeft.

Die nederlegging behoeft niet te geschieden, als beide partijen binnen vier dagen na de beslissing schriftelijk verklaren, dat zij zulks niet wenschen.

Art. 32. Van de uitspraak der arbiters is geen hooger beroep mogelijk.

Art. 33. De dood van een der partijen zal op het aanhangige geschil geen invloed hebben.

VAN DE WRAKING EN VERSCHOONING.

Art. 34. Geen arbiter zal mogen gewraakt worden dan om de redenen, vermeld in art. 30 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Art. 35. Ieder arbiter, die weet, dat er eenige reden van wraking tegen hem bestaat, zal gehouden zijn, dezelve aan de commissie op te geven, dewelke beslissen zal, of hij zich van de zaak onthouden moet.

Art. 36. De partij, die een arbiter wraken wil, moet de wraking met redenen bekleed voorstellen op straffe van het verlies, daartoe, uiterlijk voor den aanvang der verhooren, ten ware de redenen of aanleiding tot de wraking later mochten zijn ontstaan.

Art. 37. De commissie zal de redenen der wraking onderzoeken en zoo spoedig mogelijk uitspraak doen.

Art. 38. Geen arbiter mag zich verschoonen om aan de raadplegingen over en de beslissing van de wraking deel te nemen.

VAN DE KOSTEN.

Art. 39. Bij iedere uitspraak zal de commissie bepalen, wie de kosten zal dragen en de hoegrootheid vaststellen.

Art. 40. De partij, die in het ongelijk gesteld wordt, zal in de kosten verwezen worden.

Echter zullen de kosten in 't geheel of ten deele gecompenseerd mogen worden, indien de partijen over en weer op eenige punten in het ongelijk zijn gesteld, of indien de verliezende partij te voren eene vergoeding mocht hebben aangeboden, die de uitgesproken vergoeding evenaart of te boven gaat.

Art. 41. Bij beslist gebleken onvermogen van een der partijen kan de commissie eene kostelooze behandeling toelaten.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 42. Door het Hoofdbestuur kunnen, na het advies van het Dagelijksch-Bestuur en van de besturen der afdeelingen der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw ingewonnen te hebben veranderingen in in deze arbitrage-voorschriften gebracht worden.

De veranderingen zijn niet van toepassing op reeds ondergeteekende contracten.

Art. 43. Deze voorschriften worden neergelegd ter Griffie van de Rechtbank, in wier arrondissementen de zetels der arbitrage-commissies gevestigd zijn en treden in werking op 1 Juni 1912.

De Arbitrage-Voorschriften werden met ingang van 1 Juni 1912 in toepassing gebracht. Het Hoofdbestuur der Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw stelt zich voor de resultaten geregeld in de Mededeelingen en Berichten der Maatschappij op te nemen.

Bij de behandeling van het Xde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1912 werd ook de aandacht der Regeering gevestigd op de gebrekkige voorschriften, vervat in de artikelen 1540—1547 B. W.

In het Voorloopig Verslag, uitgebracht door de Commissie van Rapporteurs bij brief van 15 November 1911, werd het navolgende medegedeeld.

KOOPVERNIETIGENDE GEBREKEN.

„Aangevoerd werd, dat de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende vrijwaring wegens verborgen gebreken bij koopovereenkomsten bij den handel in paarden en vee aanleiding geven tot vele moeilijkheden en langdurige processen. Onzeker is, welke gebreken in aanmerking komen en binnen welken termijn de vordering moet worden ingesteld (art. 1540 en 1547 B. W.). In andere landen is een en ander bij de wet of bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld. Men verwees hierbij naar § 481 van het Duitsche Burgerlijk Wetboek en naar de Belgische Wet van 25 Augustus 1885. Gevraagd werd, of de Minister in overleg zou willen treden met zijn ambtgenoot van Justitie, ten einde herziening van de bestaande regeling te bevorderen."

In de Memorie van Antwoord, ingezonden bij brief van 30 November 1911, werd hierop het volgende door den Minister geantwoord:

„Het is van algemeene bekendheid, dat de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende vrijwaring wegens verborgen gebreken bij koopovereenkomsten bij den handel in paarden en vee aanleiding geven tot vele moeilijkheden en langdurige processen. Van de zijde van belanghebbenden is dan ook herhaaldelijk aangedrongen om door wettelijke regeling verbetering in den bestaanden toestand te brengen. Over de beste wijze, hoe zulks zou kunnen geschieden, zijn de deskundigen het echter niet eens. Dit heeft aanleiding gegeven, dat door de Maatschappij ter Bevordering der Veeartsenijkunde in Nederland eene speciale commissie is benoemd tot het doen van voorstellen ter herziening der thans geldende wettelijke bepalingen. Deze commissie heeft haar rapport ingediend en daaruit blijkt, dat er eene strooming bestaat om de kwestie der vrijwaring wegens verborgen gebreken op te lossen door het instellen van arbitrage-commissies. Ook op het in Juni j.l. te Venlo gehouden congres, waar deze kwestie werd behandeld, scheen men voor het stelsel van arbitrage-commissies veel te voelen. Mocht blijken, dat deze wijze van handelen bij de belanghebbenden voldoende ingang vond, dan zou wetswijziging niet noodig zijn en zou de zaak buiten de Regeering om door belanghebbenden zelve geregeld kunnen worden. Voor het geval echter, dat het stelsel van arbitrage-commissies niet aanbevelenswaardig mocht worden bevonden en wetswijziging dus noodig blijkt, verklaart ondergeteekende zich gaarne bereid te dezer zake met zijn ambtgenoot van Justitie in overleg te treden."

In de zitting der Tweede Kamer van 18 December 1911 vestigde de Heer Vorsterman van Oyen nog eens uitdrukkelijk de aandacht van den Minister op deze belangrijke zaak. Het slot van zijne rede luidde:

„Het komt mij voor, dat de instelling van zoodanig instituut (arbitrage- „commissies) gewenscht is en tevens, dat deze zaak binnen den kortst mo- „gelijken tijd van Regeeringszijde geregeld worde.

„Of men later noodig zal achten de wet, die deze zaak beheerscht, te „herzien, om uit te maken of men alle verborgen ziekten, dan eenige te „noemen ziekten daarin zal opnemen — een punt waarover de deskundigen „het thans niet eens zijn en het misschien nog in lange niet eens zullen „worden, omdat een deskundig standpunt, als ik het zoo eens noemen mag, „zoo moeilijk verlaten wordt — is dan een punt van latere zorg en latere overweging.

„Vooreerst zou men bij een goede inrichting van dit instituut, al een „groote schrede op den goeden weg hebben afgelegd.

„Ik neem daarom de vrijheid het instellen van zoodanig instituut — „waarvoor geen wetswijziging noodig is — nader in de overweging van „Zijn Excellentie aan te bevelen."

De Minister antwoordde hierop in dezelfde zitting:

„Wat koopvernietigende gebreken betreft, ik heb, evenals de geachte „afgevaardigde uit Oostburg, daarover te Venlo interessante besprekingen „bijgewoond. Ik heb den indruk gekregen, dat er veel is te zeggen voor „die arbitrage-commissiën, maar zij behooren m. i. uit te gaan van de belang-„hebbenden en niet van het iniatief van de Regeering. Dit moet geprikkeld „worden, in dien zin, dat uit mijn antwoord blijkt, dat de Regeering afwacht „wat particulieren doen vóórdat de Regeering met wetswijziging komt, zoo-„dat de particulieren mij niet behoeven te zeggen: zullen wij wel beginnen, „want zij weten, dat wij eerst zullen afzien of het op die manier gaat. Lukt dit, „dan is het altijd veel beter, dan wanneer het bij de wet moet geschieden."

Bij de behandeling van het Xde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1913 kwam men op de zaak terug.

Het Voorloopig Verslag bevatte onder het hoofd „Koopvernietigende Gebreken" het volgende:

„In verband met de moeilijkheden, waartoe de bepalingen in het Bur-„gerlijk Wetboek betreffende vrijwaring bij den handel in paarden en vee aan-„leiding geven, heeft de Minister in de Memorie van Antwoord betreffende „de loopende begrooting gesproken over de mogelijkheid om door instelling „van arbitrage-commissies in die moeilijkheden te voorzien. Gevraagd werd, of „op instelling van zoodanige commissies uitzicht bestaat en zoo niet, of de „Minister met zijn ambtgenoot van Justitie in overleg is getreden over eene „wijziging der wettelijke regeling."

In de Memorie van Antwoord, ingezonden bij brief van 27 November 1912, deelde de Minister hieromtrent het volgende mede:

„Ten aanzien van het instellen van arbitrage-commissies ter beslechting „van geschillen, voorkomende bij den handel in paarden en vee met betrekking „tot vrijwaring van koopvernietigende gebreken, kan worden medegedeeld, „dat door het Nederlandsch Landbouw-Comité eene commissie is benoemd „met de opdracht een arbitrage reglement op te maken. Deze commissie is „thans met haar arbeid gereed; in de eerlang te houden algemeene vergade-„ring van het Nederlandsch Landbouw-Comité zal dit ontwerp-reglement met „memorie van toelichting worden behandeld.

„De Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw is reeds een „stap verder gegaan. Vóór dat deze aangelegenheid door het Landbouw-„comité werd ter hand genomen, was door het Bestuur dezer Maatschappij „reeds een arbitrage-reglement ontworpen. Na goedkeuring door de algemeene „vergadering dier Maatschappij is het thans reeds eenige maanden binnen „het gebied der Maatschappij in werking.

„Over de uitkomsten is men voorloopig zeer tevreden."

In de zitting van de Tweede Kamer van 6 December 1912 was het opnieuw de heer Vorsterman van Oyen, die op de arbitrage-commissies de aandacht vestigde.

Na het bovenstaande antwoord van den Minister gememoreerd te hebben, vervolgde deze spreker:

„Onder dankzegging aan den Heer Minister voor deze mede-„deeling, kan ik daaraan toevoegen, dat in de algemeene vergade-„ring van het Nederlandsch Landbouw-Comité, welke Zaterdag j.l. ge-

„houden is, het door Zijn Excellentie bedoelde arbitrage-reglement, na eene „beknopte toelichting door den Heer Mr. C. P. Zaaijer, is aangenomen, waarbij „ik, hulde brengende aan het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité „voor den spoed waarmede en de degelijke wijze waarop het zich van zijn taak „gekweten heeft, tevens den wensch uitspreek, dat door het Departement „van Landbouw zijn medewerking wordt verleend om te bevorderen, dat dit „arbitrage-reglement, zij het dan ook desnoods nog eenigszins gewijzigd, voor „geheel Nederland als wet wordt vastgesteld, om daardoor een zeer gewenschte „uniformiteit te verkrijgen in den paarden- en veehandel, welke uniformi- „teit wel eens zou kunnen ontbreken, wanneer in verschillende deelen van „Nederland, verschillende arbitrage-commissies in het leven worden geroepen."

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel beantwoordde den Heer Vorsterman van Oyen als volgt:

„De geachte afgevaardigde uit Oostburg heeft gesproken van koopvernie- „tigende gebreken, en heeft gezegd, dat nu het Landbouw-Comité een regle- „ment heeft vastgesteld. Ik heb dat ook met groote belangstelling gehoord. „Nu wil ik echter dadelijk zeggen, dat ik niet geloof, dat het ook in de bedoe- „ling van het Landbouw-Comité ligt, dat dat reglement als wet zal wor- „den vastgesteld. Ik heb dat reglement niet bestudeerd, maar ik „stel mij den gang van zaken zoo voor, dat men eigenlijk bedoelt, dat arbi- „trage-reglement te laten gelden als algemeene koopvoorwaarden, zoodat de „koopers en verkoopers gewoon worden zich te verbinden tegenover elkander „onder die voorwaarden, zooals men dit ook bij het koopen van veevoeder „en dergelijke heeft.

„Dat is, naar ik meen, eigenlijk de bedoeling bij deze zaak en ik meen, „dat ook het Landbouw-Comité deze zaak zoo heeft opgevat en niet als een „toekomstige aanvulling van het Burgerlijk Wetboek.

„Overigens kan de geachte afgevaardigde verzekerd zijn, dat wij zullen „doen wat in ons vermogen ligt, om deze zaak te bevorderen."

Tot zoover het historisch overzicht.

De behandeling van het arbitrage-reglement door het Nederlandsch Landbouw-Comité volgt hierachter.

De Secretaris van het Nederlandsch Landbouw-Comité.

C. G. J. A van Genderen Stort.

's-Gravenhage, December 1912.

INLEIDING.

In de vergadering van het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité, gehouden te 's-Gravenhage, den 27sten Juli 1911, werd o. m. behandeld het vraagpunt, door de heeren Mr. J. T. LINTHORST HOMAN en Dr. A. A. OVERBEEK behandeld op het 63ste Nederlandsch Landhuishoudkundig Congres, welk vraagpunt luidde:

„Is het wenschelijk en uitvoerbaar, dat vaste arbitrage-commissies in het „leven worden geroepen, om in voorkomende verschillen, betrekkelijk tot den „veehandel, meer in het bijzonder tot koopvernietigende gebreken in den vee-„handel, op verzoek van partijen uitspraak te doen?"

Besloten werd deze belangrijke zaak op de agenda te plaatsen en eene speciale commissie te benoemen om het vraagpunt nader te overwegen en zoo mogelijk voorstellen te doen om aan de zaak practische uitvoering te geven.

Nadat het verslag van het Congres in druk was verschenen, werd de commissie als volgt samengesteld.

Voorzitter: P. J. A. DE BRUÏNE, te Zwijndrecht.
Leden: H. A. HANKEN . . . . te Wilhelminapolder.
M. HEUFF CELLENDONK . . . . . . „ Kerk-Avezaath.
MR. J. T. LINTHORST HOMAN . . . . „ Assen.
F. B. LÖHNIS . . . . „ 's Gravenhage.
DR. H. MARKUS . . . . „ Utrecht.
DR. A. A. OVERBEEK . . . . „ Groningen.
MR. A. G. A. RIDDER VAN RAPPARD . „ Tiel.
H. SCHAAP . . . . „ Deersum.
J. TH. VERHEGGEN . . . . „ Buggenum.
MR. C. P. ZAAIJER . . . . „ 's Gravenhage.
Secretaris: C. G. J. A. VAN GENDEREN STORT, te 's Gravenhage.

Deze Commissie werd op 15 Januari 1912 door den voorzitter geïnstalleerd en vergaderde daarna op 2 en 16 Februari, 8 Maart, 2 April, 8 en 19 Juli, 8 en 20 Augustus 1912. Bij de installatie was mede aanwezig de Heer P. VAN HOEK, Directeur-Generaal van den Landbouw, Adviseerend lid van het Nederlandsch Landbouw-Comité, die, ook door het bijwonen der vergadering van 19 Juli blijk gaf van zijne groote belangstelling in deze zaak.

Nadat in de Commissie omtrent de hoofdpunten overeenstemming was verkregen, werd op 2 April 1912 eene sub-commissie benoemd, bestaande uit de Heeren LINTHORST HOMAN en OVERBEEK om, met den secretaris

een schema saam te stellen voor een arbitrage-reglement. Deze sub-commissie vergaderde, na de noodige schriftelijke voorbereiding, op 3 Mei 1912 te Assen en diende, bij schrijven van 6 Mei d. a. v., eene schets voor een volledig reglement bij het Bureau van het Comité in.

In hare vergadering van 20 Augustus 1912 werd naar deze schets ten slotte het reglement door de Commissie vastgesteld en aan eene subcommissie opgedragen eene memorie van toelichting te ontwerpen. Deze sub-commissie bestond uit de Heeren ZAAIJER, LINTHORST HOMAN en OVERBEEK, aan wie de secretaris werd toegevoegd. Zij kweet zich met bekwamen spoed van de haar opgedragen taak en mocht op de door haar ontworpen Memorie van Toelichting de algemeene goedkeuring bij de commissie verwerven.

Op de Algemeene Vergadering van het Nederlandsch Landbouw-Comité, gehouden op 30 November 1912, werden daarop de „Arbitrage-voorschriften in zake den Paarden- en Veehandel" aan de orde gesteld.

De voorzitter deelde mede, dat de Heer Mr. C. P. ZAAIJER zoo welwillend was geweest op verzoek van het Bestuur, op zich te nemen dit gewichtige punt in te leiden.

De Heer ZAAIJER hield daarop de volgende rede.

Mijnheer de Voorzitter! Mijne Heeren! U heeft mij uitgenoodigd deze zaak toe te lichten, en ik heb een eenigszins langdurige aarzeling moeten overwinnen, eer ik op die vraag een bevestigend antwoord meende te mogen geven.

Die aarzeling vond haar grond zeker in de eerste plaats in de moeilijkheid van het onderwerp. Ten deele betreft het algemeen bekende zaken, ten deele punten, die vrij diep gaan, en waarvan het moeilijk is om in een kort bestek, zooals mij thans door de omstandigheden slechts is veroorloofd, een helder beeld aan deze vergadering te geven. Intusschen, ik zal mijn best doen om de mij verstrekte opdracht naar vermogen uit te voeren.

Laat ik op den voorgrond stellen, dat er nog een reden was, die mij bezwaar deed maken, een reden, die verband hield met den naam van het onderwerp. Een Engelschman heeft eens gevraagd: Wat ligt er in een naam?

Bij een onderwerp als dit, moeten wij ons goed hiervan rekenschap geven, dat verborgen gebreken vierkant het tegenovergestelde zijn van openbare deugden. Wij hebben hier te doen met een onderwerp, dat handelt over iets verborgens, iets mystieks en geheimzinnigs, iets gebrekkigs en daardoor iets minderwaardigs. En het akeligste van de zaak is, dat een wettelijke regeling, voor zoover die is na te speuren, is begonnen bij den mensch, n.l. de regeling in het Romeinsche recht. De thans geldende bepalingen, die in het wezen der zaak vrijwel dezelfde zijn als de vroegere, zijn afkomstig uit het oude Rome. Zij zijn gegeven door de Romeinsche magistraten, die den naam van aedilen droegen, en aan wie de marktpolitie en de marktrechtspraak waren toevertrouwd. Op die markten kwamen niet alleen de beesten, de paarden bijv. — ook de wilde dieren — maar in de eerste plaats de slaven. Vandaar dan ook, dat het edikt van de aedilen, dat de zaak regelde, in de eerste plaats betrof de *slaven*. Er werd o. a. in bepaald, in welke gevallen een slavenkoop kon worden vernietigd.

Ik ben nu eenmaal bezig met de juridische natuur van de verborgen gebreken, en zonder mij daarin al te veel te verdiepen, moet ik toch op den voorgrond stellen het bijzonder juridisch karakter, dat dit onderwerp bezit.

Wanneer iets geleverd wordt, dat niet aan de eischen van de overeenkomst voldoet, is het eigenlijk essentieel, dat de kooper mag klagen. Is een zaak niet zooals zij met het oog op het gesloten contract behoort te zijn, dan heeft de kooper recht om te reclameeren. Dat, zoo zal iemand wellicht zeg

gen, een kooper over verborgen gebreken, over onvolkomenheden, die men bij den koop niet zien kan, mag klagen, spreekt vanzelf; is dat zulk een bijzondere regeling, wordt dááraan in de wetgeving zoo betrekkelijk veel aandacht besteed? Degene, die zoo redeneert, vergeet één ding, n.l. dat de kooper wèl mag klagen, maar dat die bevoegdheid ophoudt, zoodra de kooper de waren heeft goedgekeurd, heeft geagreëerd, als hij door zijn daden heeft getoond met het geleverde genoegen te nemen, en men dus van een aanvaarding van het geleverde kan spreken. Is die aanvaarding onherroepelijk en zit de kooper er aan vast, dan mag hij niet meer klagen, ook al ziet hij later gebreken, om deze eenvoudige reden, dat het geleverde goedgekeurd is. Dat is een goed beginsel. Een kooper moet uit zijn oogen kijken, er moet rechtszekerheid zijn, er behoort een einde te komen aan chicanes van lastige koopers.

Hoe gaat het nu met de verborgen gebreken? Deze vormen een uitzondering op den regel. Volgens de gewone opvatting wordt een zaak, die betaald is en in ontvangst genomen door den kooper, beschouwd als goedgekeurd. Wanneer mag nu de kooper toch tegen die goedkeuring opkomen? Als hij verborgen gebreken vindt, gebreken, die bij een oppervlakkig onderzoek van het geleverde niet voor den dag traden, maar eerst te ontdekken waren na een meer nauwkeurig onderzoek dan van een kooper bij het sluiten van den koop is te vergen.

Dat is zeer in het kort het juridisch leerstuk van de verborgen gebreken. In de laatste jaren is in vele landen de wetgeving op dat stuk gewijzigd: in Frankrijk in 1884, in België in 1885, in Duitschland in 1900, in Denemarken in 1907 en in Luxemburg in 1908. De Deensche wet is voor ons merkwaardig, omdat zij voor deze geschillen arbitrage *gebiedt*. Daar bestaat dus de gedwongen arbitrage, een stelsel, dat onze wet niet kent, of laat ik liever zeggen: niet meer kent, want vroeger bestond het in een enkel geval. Die Deensche wet beveelt de oprichting van scheidsgerechten in de gerechtsdistricten, waarin het land verdeeld is.

De redenen, waarom men in verschillende landen tot wijziging van de wetgeving is overgegaan, kunnen, zooals vanzelf spreekt, van verschillenden aard zijn. Ik stel mij voor, dat in het eene land de vermeerderde belangstelling in het landbouwbedrijf, het toenemende besef van het belang van den veehandel, daartoe den stoot zal hebben gegeven. In een ander land kan men het wenschelijk hebben geacht, dat de kleine man, de veehandelaar of de kooper niet van zijn recht worde verstoken, waartoe de bestaande regeling wel eens aanleiding gaf. Dit staat in elk geval vast, dit feit hebben wij kunnen waarnemen, dat in vele landen langzamerhand wetswijziging heeft plaats gegrepen. Hieruit kunnen wij gerust deze conclusie trekken, dat, waar in de bestaande wetgevinger de quaestie van de verborgen gebreken bij dieren niet voldoende was geregeld men heeft gezocht naar middelen, om door het invoeren van andere bepalingen den toestand te verbeteren.

Ook in ons land is van dit streven gebleken. Ik begin met 1856. Door het Landhuishoudkundig Congres in Maastricht werd toen een Commissie benoemd, die haar rapport in 1857 op het Landhuishoudkundig Congres te Deventer uitbracht en toelichtte. De Commissie wilde de verborgen gebreken beperkt zien alleen tot die, welke in haar rapport uitdrukkelijk werden genoemd, en zij wilde ook invoering van waarborgtijden.

In 1907, ik neem nu in eens een heelen sprong, had de Maatschappij tot bevordering der Veeartsenijkunde het onderwerp op hare agenda geplaatst, en eveneens een wetsontwerp geconcipieerd met memorie van toelichting, doch in verschillende vergaderingen, waarin dit onderwerp werd besproken, bleek het duidelijk, dat men in dien kring niet tot die overeenstemming kon geraken, welke voor een afdoende behandeling van deze zaak wenschelijk en noodig was.

In 1911 komt de zaak weder ter sprake op het Landhuishoudkundig

Congres in Venlo. De Heeren Mr. J. T. LINTHORST HOMAN en Dr. A. A. OVERBEEK, beiden medelid van onze commissie, waren de inleiders, en deze kwamen tot de conclusie, dat de beste oplossing was te vinden in arbitrage, een conclusie, waartoe de Maatschappij tot bevordering der veeartsenijkunde ook was gekomen. Zoo geloof ik, dat wij op dit oogenblik kunnen vaststellen, dat de gangbare meening deze is, dat het wenschelijk is om geschillen in den veehandel, en speciaal geschillen omtrent verborgen gebreken, door arbitrage te regelen. In de eerste plaats komt dus regeling door arbitrage, het denkbeeld van wetswijziging komt in het tweede gelid.

De Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw is in deze reeds voorgegaan Verleden jaar is zij begonnen met deze zaak ter hand te nemen, en in den loop van dit jaar is een arbitrage-reglement omtrent dit onderwerp vastgesteld. De Commissie, door het Nederlandsch Landbouw-Comité te dezer zake benoemd, heeft daarvan dan ook een dankbaar gebruik gemaakt, terwijl de Voorzitter van de Geldersch-Overijselsche Maatschappij van Landbouw zoo welwillend was, ook in onze Commissie zitting te nemen.

Een enkel woord over de wettelijke bepalingen, die, zooals ik reeds zeide, tot het oude Romeinsche recht zijn terug te brengen. De kooper heeft twee middelen van redres: hij kan vragen vernietiging van den koop en dus teruggave van het gekochte tegen terugontvangst van den koopprijs, de zoogenaamde redhibitoria; en hij kan vragen vermindering van den koopprijs weegns het ontdekte gebrek, de zoogenaamde quanti minoris. Ik meen, dat met enkele uitzonderingen, waarop ik straks terugkom, de fouten niet zoozeer in de wettelijke bepalingen gelegen zijn, maar dat de bestaande grieven haar oorsprong in de rechtspleging vinden. Dat geldt niet de vonnissen als zoodanig die de rechterlijke macht wijst. De rechterlijke macht geniet ten onzent, en gelukkig, een buitengewone reputatie; allen, die met haar in aanraking komen, weten, dat men als regel slechts eerbied kan hebben voor de nauwgezetheid en voor den gewetensvollen ernst, waarmede de rechters de hun toevertrouwde zaken behandelen.

Dat bezwaar tegen de rechtspleging betreft twee punten. In de eerste plaats gaan de processen te langzaam en zijn zij te duur, twee eigenschappen, die voor een proces, voortvloeiende uit verborgen gebreken, allerminst passend zijn. In de tweede plaats is de rechter geen deskundige, en er zijn toch weinig processen, waarbij het zoo noodzakelijk is om een deskundigen-onderzoek te hebben als juist bij dit soort van gedingen. De rechter als nauwgezet man durft — en dikwijls ook „kan" — niet zelfstandig beslissen over de technische, de deskundigen-vragen, die aan zijn oordeel worden onderworpen. Hij acht het dus noodzakelijk om deskundigen te benoemen, die een rapport geven tot zijn voorlichting, opdat hij tot een beslissing van de geschillen kan geraken. Maar daaruit volgt, dat processen als deze extra duur zijn, want de benoeming van deskundigen kost geld.

Wij krijgen dus in het tweede bezwaar, dat de rechter geen deskundige is en herhaaldelijk deskundigen moet benoemen, als het ware een versterking van het eerste bezwaar, dat voor zaken als deze het gewone proces te langzaam en te duur is.

De Commissie heeft gezocht naar middelen om aan die twee bezwaren tegemoet te komen. Zij heeft gepoogd om in het reglement, dat thans aan uw oordeel is onderworpen, vlugge procedure en goedkoope procedure op den voorgrond te stellen, en zij heeft tevens getracht waarborgen te vinden, dat de scheidsrechters of arbiters tegelijk de deskundigen zijn, zoodat als het ware door de arbitrage een langdurig en kostbaar incident in het proces wordt misgeloopen. Wij hebben dan rechters, die geen deskundigen behoeven te benoemen, die zelf deskundig zijn, die in hun midden de krachten hebben om de vragen te beantwoorden, die ter oplossing van de geschillen beantwoord moeten worden

Het door de Commissie ontworpen reglement vertoont veel gelijkenis met het Geldersch-Overijselsche, echter met één onderscheid, n.l. dat het Geldersch-Overijselsche zich beperkt tot de formeele bepalingen, de bepalingen rakende de benoeming van en de procedure voor de arbiters. en zich van het geven van materieele voorschriften, die den inhoud der transactie betreffen, of bestemd zijn de handelsgebruiken aan te vullen of te wijzigen, stelselmatig heeft onthouden.

Ik stel mij voor, dat het wellicht uit dit oogpunt aanbeveling verdient om over die materieele bepalingen het een en ander in het midden te brengen. Ik wil dan iets zeggen over het begrip „verborgen gebreken", en een enkel woord over de waarborgtijden en de verjaring.

Het begrip: verborgen gebreken. Wij hebben op dit punt een zeer afwisselende jurisprudentie. Men is bij het voeren van procedures voor den gewonen rechter in het geheel niet zeker, dat men iets een verborgen gebrek noemende, bij den rechter dezelfde opinie zal vinden. Bij die afwisselende jurisprudentie bestaat er ook een zekere neiging om het begrip: verborgen gebreken, in engen zin op te vatten. En de Hooge Raad heeft in 1905 een arrest gewezen, waarbij die enge opvatting werd gesanctionneerd.

In het dagelijksch leven kunnen wij als gebrek bestempelen elke gesteldheid of hoedanigheid van een zaak, die er niet moest zijn, of het ontbreken avn een hoedanigheid, die er wel moest zijn. De Hooge Raad vat het niet zoo op en zegt, dat wij het begrip: gebreken moeten nemen in de strenge beteekenis, en dat wij dan alleen kunnen spreken van een gebrek, wanneer er is eene onvolkomenheid bij het verkochte, die tot het wezen der zaak behoort; wanneer er iets aan de zaak ontbreekt, dat haar aard en wezen betreft. Dat is het standpunt, in 1905 door den Hoogen Raad ingenomen, welke leer sedert, hoewel vroeger ook reeds gehuldigd, bij verschillende rechtscolleges navolging heeft gevonden. Ik zal als voorbeeld nemen het geval, dat in 1905 aan het oordeel van den Hoogen Raad onderworpen was. Een landbouwer koopt naar hij meent een 3-jarig paard, maar hij krijgt een 2-jarig. Een 2-jarig paard wordt hem dus als een 3-jarig verkocht.

De landbouwer, die met het oog op den leeftijd, waarop het gebruik van een paard begint, er prijs op stelt een 3-jarig paard te hebben, beklaagt zich tegenover den verkooper, dat hij van dezen heeft gekregen een paard, dat niet aan den gestelden eisch voldoet, en waarvan het gebrek was verborgen. De Hooge Raad merkt nu op, „dat van den leeftijd in het algemeen, en in het „onderhavige geval van dien van een paard, niet kan gezegd worden, dat „deze eigen is aan het wezen van het dier", met andere woorden: een paard, al is het oud, al heeft het een zeer hoogen leeftijd bereikt, blijft toch een paard. Een conclusie, zeer geruststellend voor degenen, die een hoogen leeftijd hebben bereikt, maar minder geruststellend voor de koopers van paarden.

Een ander voorbeeld. Een verkochte slachtkoe is drachtig, of wel een verkocht rijtuigpaard is drachtig. De slager, die de koe koopt, ziet liever niet, dat zijn koe kalf in heeft, en voor iemand, die een rijtuigpaard noodig heeft, is het lang niet aangenaam, dat het paard, dat hij koopt, later blijkt de toekomstige moeder van een veulen te zijn; maar de jurisprudentie ziet daarin geen gebrek, want de rechtbank te Tiel overwoog, „dat drachtigheid is een volkomen gezond en normaal verschijnsel bij een merrie, indien ze gedekt is, en allerminst een gebrek in den gewonen zin van het woord".

Ik weet niet of alle toekomstige bruidegoms evenzoo zullen denken als de rechtbank te Tiel, ja, ik geloof zelfs, dat een bruidegom in zulk een geval dezelfde lijn zou trekken als de koopers, van wie ik zooeven sprak, en van wie de een aan de koe niet had wat hij wenschte en de ander met dat paard niet kreeg wat hij dacht te krijgen.

Deze opvatting is te eng. De handel vat het begrip „gebrek" veel ruimer op en verstaat daaronder: gemis van alle bedongen of stilzwijgend veronder-

stelde eigenschappen, niet alleen de aanwezigheid van wat afwezig moest zijn, maar ook omgekeerd de afwezigheid van wat aanwezig moest zijn.

De Commissie heeft gepoogd deze ruimere opvatting, die bij den handel leeft, in het reglement neer te leggen, en wel in art. 11. In het tweede lid van dat artikel vinden wij de tegenstelling, zooals ik die zooeven met een enkel woord heb aangegeven. Die alinea luidt:

„Onder de hier bedoelde „gebreken" worden niet alleen verstaan de ongewone eigenschappen of hoedanigheden, die het wezen der zaak betreffen, maar ook alle andere eigenschappen of hoedanigheden, zoomede het gemis van deze, waarop de in de eerste zinsnede gegeven omschrijving toepasselijk is."

Over die omschrijving nog een enkel woord. Een kooper moet zich er natuurlijk voor wachten, dat alles, wat minder in zijn zeiltje waait, door hem als gebrek wordt beschouwd, m. a. w. dat hij voor elke nesterij bij den verkooper om redres komt aankloppen. Het reglement heeft dan ook in zijn omschrijving van de verborgen gebreken, waarvan de ontdekking tot het instellen van een rechtsvervolging kan leiden, zich beperkt tot die gebreken, die het verkochte goed „ongeschikt maken tot het gebruik, waartoe het bestemd is, of die de geschiktheid tot dat gebruik in dier voege verminderen, dat, bijaldien de kooper de gebreken gekend had, hij het goed òf in het geheel niet, òf niet dan voor een minderen prijs zoude gekocht hebben."

Ontdekt de kooepr een gebrek, dan moet men zich afvragen, of het van dien aard is, dat men redelijkerwijs mag aannemen, dat, indien de kooper dat gebrek gekend had, hij het goed òf in het geheel niet, òf niet dan voor een minderen prijs zou gekocht hebben dan nu door hem is besteed.

Dat is de vraag, die de rechter en de scheidsrechters bij de beslissing van de quaestie of al dan niet een koopvernietigend verborgen gebrek aanwezig is, hebben uit te maken.

Mag ik nu nog, om te eindigen met de bespreking van het begrip „verborgen gebreken", een voorbeeld nemen uit den laatsten tijd, ik zou zeggen: een voorbeeld up-to-date?

Wij hebben gekregen een brief van de Directie van den Landbouw aan de hoofdbesturen van de landbouwvereenigingen. In dien brief wordt gezegd, dat de slagers herhaaldelijk klagen over de schade, die door hen wordt ondervonden, doordat de varkens worden gevoerd met bedorven visch. Dit voer heeft op varkens, in het bijzonder op jonge varkens, een bij uitstek nadeeligen invloed wat betreft de qualiteit van het vleesch en het spek, en het behoeft geen betoog, dat de slagers en de eerlijke handel daardoor met ernstige schade worden bedreigd. Met andere woorden dus: de lucht van het vleesch is minder aangenaam, wanneer de varkens met visch worden gevoerd. Als nu een slager een dergelijk varken koopt, kan hij er zich dan op beroepen, dat dit is een verborgen gebrek? Verborgen, zeker, want zoolang het varken in leven is, kan niemand zeggen dat het vleesch onaangenaam riekt. Is het een gebrek? Volgens den Hoogen Raad niet. De Hooge Raad zou zeggen, dat het een volkomen natuurlijke zaak is, dat het vleesch van het varken een minder aangenamen geur verspreidt, evenals het dier zelf, dat die minder aangename geur dus niet is een afwijking van het wezen van het dier. Maar in de practijk is het wel een gebrek, want als de kooper vooruit geweten had, dat het vleesch dien geur zoude hebben, zou hij het varken niet hebben gekocht, omdat de geschiktheid tot het gebruik, waarvoor het vleesch is bestemd, in hooge mate door die eigenschap wordt verminderd.

Ik zou spreken over de materieele bepalingen in ons Reglement, en als tweede punt heb ik genoemd de waarborgtijden.

Indien iemand een eisch instelt, die op verborgen gebreken gegrond is, dan is het bij onze tegenwoordige wetgeving een moeilijke taak om het bewijs

te leveren. Waarom? Omdat voor het welslagen van de actie noodig is, dat het bewijs wordt geleverd, dat het gebrek, waarover wordt geklaagd, bestond ten tijde van den verkoop van het dier, dus niet alleen ten tijde, waarop het gebrek wordt geconstateerd. Men moet dus hebben een rapport, waaruit blijkt, dat het gebrek tijdens het onderzoek aanwezig is, maar ook dat het reeds bestond ten tijde van den verkoop. Dat is een conclusie, die door deskundigen moet worden getrokken, een conclusie, die niet altijd even gemakkelijk valt te trekken. En dit is te moeilijker, naarmate de deskundige veearts een nauwer geweten heeft.

Maar wanneer men in sommige gevallen vroeg of het waarschijnlijk is, dat een gebrek, dat binnen zekeren tijd na den verkoop was geconstateerd, ook zou kunnen zijn ontstaan tusschen het oogenblik van den verkoop en het oogenblik van de ontdekking, dan geloof ik, dat de meeste deskundigen zouden antwoorden, dat zij dit in hooge mate onwaarschijnlijk achten. In enkele naburige wetgevingen zijn dus ingevoerd wat men noemt: waarborgtijden. Die waarborgtijden zijn van Germaanschen oorsprong. In de Germaansche landen kende men al vroeg de „Gewährszeit". Men sprak van „Gewährsmängel" en er werd een regeling getroffen van de „Gewährschaft"; men sprak uit, dat de ontdekking van een gebrek tijdens de Gewährszeit het vermoeden deed ontstaan, dat het ontdekte gebrek reeds bestond ten tijde van den verkoop, maar tegelijk was deze regeling beperkt tot enkele gebreken; niet alle verborgen gebreken vielen daaronder. De gebreken, voor welke deze regeling wel gold, droegen den naam van „Gewährsmängel". Bijzonderheden over die Duitsche wetgeving zijn te vinden in de dissertatie, die pas verschenen is en in Maart 1912 te Bern werd verdedigd door Dr. G. Lubberink, veearts te Zwolle. Zij is getiteld: „Streitigkeiten über Gewährmängel bei Pferde- und Viehhandel sollten durch Arbitrage entschieden werden".

Het Germaansche systeem kende dus bepaalde met name genoemde gevallen, welke recht gaven om op grond van verborgen gebreken te klagen, en zij kende voor die gevallen waarborgtijden. Werden die gebreken binnen een bepaalden termijn na de levering geconstateerd, dan werd aangenomen, dat zij ten tijde van de levering bestonden. Door een rechtsvermoeden werd dus het bewijs geleverd van het bestaan van het gebrek ten tijde der levering.

Die waarborgtijden waren in het Romeinsche systeem niet bekend; daarin werd bewijs geëischt, dat het gebrek bij den verkoop had bestaan, maar daartegenover gold de bevoegdheid om over *alle* verborgen gebreken te klagen. Men had geen beperking tot Gewährmängel; elk gebrek kon aanleiding geven een rechtsgeding aan te vangen.

Het Reglement der Commissie combineert de beide systemen. De deskundige leden uit ons midden hebben ten aanzien van de waarborgtijden een lijstje samengesteld van verschillende ziekten, die in den regel verborgen gebreken zullen zijn, en die ook de meeste aanleiding zullen geven tot gedingen over verborgen gebreken, maar waarvan ook zeer goed mogelijk is, dat zij niet verborgen zijn. En wanneer dat laatste het geval is, dan is er geen waarborgtijd en ook geen vrijwaring voor verborgen gebreken. Het Reglement erkent daarnaast, dat al de gebreken, ook buiten het lijstje, mits zij verborgen zijn, tot vrijwaring van den verkooper jegens den kooper verplichten.

Men vindt in het Reglement het Germaansche systeem ten opzichte van de waarborgtijden en het Romeinche stelsel, ten opzichte van de bepaling, dat alle verborgen gebreken recht geven op het instellen van een actie. Het was wenschelijk om die uitbreiding tot *alle* gebreken in te voeren, omdat in Duitschland reeds nu blijkt, dat het lijstje van die Gewährsmängel — en daarbuiten geen verborgen gebreken — allesbehalve voldoet. De Maatschappij tot bevordering van de veeartsenijkunde heeft aan enkele Duitsche heeren inlichtingen gevraagd over de werking der Duitsche wet, en ik geef toe, dat

enkele dier inlichtingen gunstig waren, maar ik wil toch even aanhalen, wat Prof. Malkmus, uit Hannover, over hetgeen in Duitschland geldt, schrijft. Hij waarschuwt om niet op die Duitsche regeling in te gaan. Ik lees daar:

„Die gesetzliche Gewährleistung reicht aber für den Käufer nicht aus und kann ihm auch nicht ausreichen, denn Sie sichert ihm nicht für gutes Geld gute Ware zu bekommen. Die Verminderung der Processe beruht also auf eine Rechtsverweigerung."

Dat is een opinie, die in Duitschland veel gedeeld wordt, n.l. dat de beperking van het recht van reclame tot de Gewährsmängel tengevolge heeft, dat menschen, die bij het door hen gekochte goed gebreken ontdekken, die nu juist niet onder dat in de wet opgenomen lijstje vallen, geen recht kunnen krijgen, hetgeen Prof. Malkmus recht geeft van „Rechtsverweigerung" te spreken.

Wij hebben dus bij de waarborgtijden op drie zaken te letten. In de eerste plaats, dat de waarborgtijd alleen geldt als de genoemde gebreken verborgen zijn, en dat er wel degelijk altijd een voor-onderzoek moet plaats hebben, of, indien op grond van die genoemde gebreken geklaagd wordt, deze inderdaad verborgen zijn.

In de tweede plaats, dat behalve de genoemde gebreken, vrijwaring voor andere gebreken onverkort is gebleken; alleen geldt dan niet het vermoeden, dat ik in den breede besproken heb.

In de derde plaats, dat het vermoeden, hetwelk het Reglement uitspreekt, niet anders is dan een vermoeden, d. w. z. dat het vatbaar is voor tegenbewijs, en dat de verkooper in de gelegenheid moet zijn om door elk middel waar te maken, dat het vermoeden in zijn bepaald geval niet opgaat. Indien er dus een deskundig rapport is, waaruit de onjuistheid van dat vermoeden zou blijken, bijvoorbeeld zou blijken, dat het gebrek is ontstaan na den verkoop, dan is de verkooper bevoegd om tot de arbiters te zeggen: in het overgelegde rapport worden voldoende gegevens aangevoerd om te kunnen concludeeren, dat het vermoeden in dit geval onjuist is, er mag aangenomen worden, dat het gebrek is ontstaan na den verkoop en ik als verkooper ben dus daarvoor niet aansprakelijk.

Ten derde, doch zeer terloops, nog een punt van materieelen aard: de verjaringstermijn.

En dan zou ik den leden van deze vergadering, die van dit onderwerp geen bepaalde studie hebben gemaakt, wel willen verzoeken, om nooit „verjaringstermijn" en „waarborgtijden" met elkander te verwarren.

De waarborgtijd van 14 dagen is de termijn, binnen welken een gebrek moet worden geconstateerd; de verjaringstermijn is de termijn, waarbinnen een proces moet worden begonnen.

Aan dit verschil moet men goed vasthouden. Het was noodig om een verjaringstermijn te hebben, want het is in deze een gebrek in de wetgeving, dat de verjaringstermijn, ook wel fatale termijn genoemd, zoo vaag is omschreven, dat dit als het ware een bron van processen moest worden. In art. 1547 B. W. lezen wij: „de regtsvordering, voortspruitende uit gebreken, die de vernietiging van den koop tengevolge hebben, moet door den kooper aangelegd worden binnen een korten tijd, overeenkomstig den aard dier gebreken, en met inachtneming der gebruiken van de plaats, alwaar de koop gesloten is".

Ik zou wel eens willen weten wat dit beduidt: binnen een korten tijd en overeenkomstig den aard dier gebreken. Een korten tijd, is dit 4 weken, 6 weken? Het is duidelijk, dat dit aanleiding geeft tot allerlei uitlegging, omdat men niet weet hoe lang het tijdperk is, dat de wetgever heeft bedoeld. Van daar dat wij in ons Reglement, overeenkomstig het in vele streken geldend handelsgebruik, dien termijn hebben gesteld op 6 weken.

Hoe moet het nu gaan bij gebreken, die eerst later kunnen worden ontdekt, zooals bijv. bij tuberculose? Ook daaraan is gedacht. Is de oorzaak van het geschil eerst later ontstaan, of kan deze eerst later worden ontdekt, dan moet dit geschil binnen zes weken na het ontstaan of na de ontdekking van die oorzaak bij de Commissie worden aanhangig gemaakt. Indien dus een gebrek eerst later kan worden ontdekt, en bijv. na zes weken aan het licht komt, dan zal de verjaringstermijn zes weken zijn, niet na de levering van het goed, maar na ontdekking van het gebrek.

Er is nog een bepaling van materieelen aard in het Reglement opgenomen, en wel in art. 20. Die betreft het risico van de verkochte zaak. Volgens ons Burgerlijk Wetboek gaat het risico op den kooper over op het moment van den verkoop. Dat is doodend voor den veehandel op termijn, en laat ik er bij zeggen: het strijdt ook tegen de rechtsbegrippen, die in ons midden leven. Het is een bepaling, die uit Rome over Frankrijk tot ons is gekomen, maar bij ons eigenlijk nooit is ingeburgerd; in den veehandel heeft zij zeker geen algemeene toepassing gevonden, zoodat dan ook in art. 20 wordt bepaald: „De gekochte zaak is eerst van het oogenblik der levering af voor rekening van den kooper, tenzij uitdrukkelijk anders mocht zijn overeengekomen."

Dit zijn wel de hoofdpunten uit de materieele bepalingen, die in het Reglement voorkomen. Daarmede is de zaak m. i. zeker niet uitgeput. Ik beschouw dit Reglement ook meer als een eerste schrede op den weg, laten wij hopen: goeden weg. Wanneer bereikt wordt wat m. i. in de toekomst mogelijk is, dan zullen in dit Reglement meer worden vastgelegd de gewoonten en de opvattingen, die in den veehandel gelden, en dan zal daarmede een zeer prijzenswaardige daad worden verricht, want er is dunkt mij geen beter middel om rechtszekerheid te scheppen voor de belanghebbenden dan door het codificeeren in eigen reglement van de gewoonten, die hen binden, en van de opvattingen, die hen beheerschen. Het is een verschijnsel, dat wij in den tegenwoordigen tijd op velerlei gebied zien. Ik kan volstaan met te noemen: de graan-, de effecten-, de zuidvruchten-, de tinhandel, en misschien meer andere. Dat bevordert de rechtszekerheid, evenals de arbitrage de algemeene ontwikkeling bevordert. Immers, het blijft toch ook een element van onschatbare waarde, dat de arbitrage voor degenen, die eraan deelnemen, ontwikkeling medebrengt, omdat die personen zich moeten stellen op het standpunt van den rechter, wiens hoog karakter juist daarin is gelegen, dat hij de zaken objectief moet bekijken. Hij mag nòch naar rechts, nòch naar links zien, hij bekijke de zaken met onbevangen blik, en eerst als hij dat doet, is te verwachten, dat zijn uitspraak onpartijdig en onbevangen zal zijn. En nu wordt deze gelegenheid ook gegeven aan hen, die aan de arbitrage deelnemen; zij kunnen gedurende eenigen tijd een volkomen objectief standpunt innemen, iets, waartoe zij niet zoo vaak in de gelegenheid zijn. Dat is, zooals ik zeide, een element van groote ontwikkeling, en ik mag mij in deze van verder betoog wel ontslagen achten.

Voor de uitvoering van het Reglement wordt de hulp gevraagd van de provinciale Landbouwvereenigingen.

Bij de Algemeene Handelsvoorwaarden (de A. H. V. voor mest- en voederstoffen) werden twee vereenigingen gevormd; aan de eene zijde de vereeniging der verkoopers, aan de andere zijde de vereeniging der koopers, die beiden zich verbonden om overeenkomstig de gestelde voorwaarden te handelen. Dat kan nu niet. Het is ondenkbaar, dat er in ons land zou bestaan een bond van veekoopers eenerzijds en een bond van veeverkoopers anderzijds. Wij hebben dus gezocht naar een ander middel om het gewenschte doel te bereiken, en wij hebben gemeend dit doel te kunnen bereiken door de hulp in te roepen van de provinciale landbouwvereenigingen. Die provinciale landbouwvereenigingen hebben de Commissiën te benoemen, die moeten ook weten hoeveel Commissiën er zullen zijn, waar zij zullen zijn, en hoever hun taak

zich zal uitstrekken. Men kan hebben een algemeene opdracht, zoodat de Commissie zich zal bezighouden met den handel in rundvee, paarden en kleinvee. Men kan ook hebben speciale Commissies, zooals men bijv. in Gelderland en Groningen er gaarne een zal hebben voor paarden, in Friesland een voor rundvee en in Drenthe een voor kleinvee. Dat zijn alle zaken, die men moet overlaten aan de besturen van de Provinciale Landbouwvereenigingen, omdat van hen te verwachten is, dat zij meer dan een ander met de plaatselijke omstandigheden in het bijzonder bekend zijn. Het spreekt vanzelf, dat bij de samenstelling van die Commissies van Arbitrage ook rekening moet worden gehouden met de plaatsen, waar groote markten worden gehouden.

En mocht het bij de Provinciale landbouwbesturen tot een werkstaking komen, omdat zij niet willen of niet kunnen medewerken, dan zal de hulp van Gedeputeerde Staten moeten worden ingeroepen, doch uit den grond van mijn hart hoop ik, dat het daartoe nooit zal behoeven te komen, en dat de hulp van de Provinciale landbouwvereenigingen om deze nuttige zaak te steunen niet zal ontbreken.

De samenstelling van de Commissies is zoo geregeld, dat tot leden en tot plaatsvervangende leden uitsluitend benoembaar zijn paarden- en veehouders, paarden- en veehandelaren, veeartsen en juristen. Dat is een waarborg, dat men deskundigen van verschillende categorieën in de Commissie krijgt, die te zamen een complex van deskundigheid tegenover partijen waarborgen. Van zelf is er gestreefd naar een korte wijze van werken. Ik zal dit niet nader uiteenzetten, de heeren kunnen dit alles lezen.

Aan de deskundigen is de bevoegdheid gegeven om als goede mannen naar billijkheid recht te spreken, d. w. z. los van formaliteiten, om zooveel mogelijk het recht, in hoogeren zin genomen, te doen zegevieren. De rechterlijke macht is af en toe op het gebied van den paarden- en veehandel weinig gelukkig geweest. Ik zeg dit met allen eerbied voor de rechterlijke macht, doch af en toe kregen wij wel eens staaltjes van hare uitspraken, die de haren te berge deden rijzen. Een eigenaardig staaltje wil ik nog even mededeelen.

Iemand komt bij een kantonrechter en wenscht vernietiging van een overeenkomst; hij wenscht, dat partijen zullen worden teruggebracht in den toestand, waarin zij waren voordat de overeenkomst was gesloten.

Dan heeft, zooals de wet dat uitdrukt, de kooper deze keuze: hij kan òf het goed teruggeven, en den koopprijs terugvorderen, òf het goed houden en een deel van den koopprijs terugvorderen. Hij koos den eersten weg, n.l. het terugbrengen van partijen tot den vroegeren toestand en vroeg vernietiging van den koop. Men spreekt n.l. van koopvernietigende gebreken. Maar de kantonrechter stuurde den eischer naar huis, op dezen grond, dat de wet aan den eischer niet toeliet een koopvernietiging te vragen, want in de wet was wel geschreven de bevoegdheid om het goed terug te geven en den koopprijs terug te vorderen, maar niet de bevoegdheid van den kooper om koopvernietiging te vragen. Dit geval is historisch. Maar gelukkig was er een rechtbank te 's-Hertogenbosch, die den kantonrechter aan het verstand bracht, dat koopvernietiging hetzelfde is als het teruggeven van het gekochte en het terugontvangen van den koopprijs.

Ik haal dit aan om toekomstige arbiters te waarschuwen, dat er op dit gebied werkelijk gelegenheid bestaat formalisme te bestrijden, en om den wensch uit te spreken, dat zij een rechtspraak zullen toepassen, die in den dienst van het gezond verstand staat.

Ik hoop, dat de arbiters het druk zullen krijgen, vooral den eersten tijd, want ik ben overtuigd, dat in sommige streken meerdere processen over verborgen gebreken zouden worden gevoerd, indien de gelegenheid daartoe gemakkelijker ware. Er worden heel wat grieven begraven ten koste van de gemoedsrust van den betrokkene, eenvoudig, omdat hij gevoelt, dat bij de omstandigheden, waarin hij verkeert, geen recht is te krijgen. Daarom geloof

ik, dat, als dit reglement wordt ingevoerd, de arbiters het in het begin druk zullen krijgen, later niet meer, want als het doel bereikt zal zijn en er goede vonnissen worden gewezen, zal zich vanzelf een algemeene opvatting ontwikkelen en zullen wij die rechtszekerheid terugkrijgen — maar nu in anderen zin dan ik straks bedoelde — welke tenslotte het deel moet zijn van alle rechtzoekenden.

Mijnheer de Voorzitter! Ik ben zoo langzamerhand aan het einde gekomen van hetgeen ik in het midden wilde brengen. Als ik mijn oog naar boven richt, herinner ik mij, dat op het plafond van deze zaal der oude Staten van Holland en West-Friesland de schilder — en dat was niemand minder dan Wouwerman — personen heeft geschilderd, afkomstig uit verschillende werelddeelen, zoo mannelijke als vrouwelijke, die als het ware de werkzaamheden van genoemde Staten bespieden. Dat is een zinnebeeld van de wereldbeteekenis onzer Staten. Zoover reikt mijn illusie niet, maar ik heb toch een andere, n.l. deze, dat vanuit de elf provinciën, waaruit Nederland bestaat, op dit oogenblik wellicht gedachten naar deze vergadering zullen uitgaan, en blikken hierheen zullen zijn gericht, in het vertrouwen, dat hetgeen hier zal worden totstandgebracht dienstig zal zijn voor den eerlijken veehandel.

Deze rede werd algemeen toegejuicht. Het voorstel van den Voorzitter, om het werk van de Commissie bij wijze van ratificatie en bloc aan te nemen, vond algemeen bijval, zoodat daartoe zonder hoofdelijke stemming werd besloten.

Het Bureau van het Nederlandsch Landbouw-Comité:

P. J. A. de Bruïne,
Voorzitter.

C. G. J. A. van Genderen Stort,
Secretaris.

's-Gravenhage, December 1912.

ARBITRAGE-VOORSCHRIFTEN

IN ZAKE DEN

PAARDEN- EN VEEHANDEL

(OP VEE-ARBITRAGE).

REGLEMENT EN MEMORIE VAN TOELICHTING.

Reglement en Memorie van Toelichting.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Artikel 1.

Wanneer partijen *„op vee-arbitrage"* hebben handel gedreven, dan woorden zij geacht dit reglement met de daarin vervatte arbitrage-vooorschriften aanvaard te hebben.

Toelichting.

Het is van veel belang, dat de handelende partijen door een korte benaming kunnen te kennen geven, dat zij de toepassing van het Reglement op hare transactie verlangen. De benaming „op vee-arbitrage" schijnt daartoe passend.

Artikel 2.

In elke Provincie worden één of meer Arbitrage-Commissiën ingesteld, welke zich op verzoek van partijen zullen belasten met de uitwijzing van bij den handel in éénhoevige dieren, herkauwende dieren en varkens voorkomende geschillen, zoowel van die, welke voortvloeien uit verborgen gebreken als van alle andere.

De Arbitrage-Commissiën zullen niet alleen rechtspreken in de gevallen, waarbij partijen zich bij het sluiten der overeenkomst hebben verbonden eventueele geschillen door arbiters te doen oplossen, doch ook in die gevallen, waar eerst later door partijen wordt overeengekomen, een geschil aan de uitspraak van arbiters te onderwerpen.

In alle gevallen is door het sluiten dezer overeenkomst de rechterlijke tusschenkomst uitgesloten en zijn partijen onderworpen aan de bepalingen en voorschriften van dit reglement.

Toelichting.

De arbitrage moet niet beperkt zijn tot geschillen, die uit „verborgen gebreken" voortvloeien; zij strekt zich uit over a l l e g e s c h i l-

len, die zich bij den handel in paarden en vee kunnen voordoen. Het gevaar is niet denkbeeldig, dat bij beperking van de bevoegdheid der arbiters moeilijkheden zouden rijzen, die door deze algemeene opdracht voorkomen worden.

In de 2e alinea wordt verwezen naar de onderscheiding, die door art. 620 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering gemaakt wordt:

a. arbitrage, die reeds vooraf bedongen wordt ten aanzien van toekomstige geschillen, voordat er dus geschillen zijn gerezen;

b. arbitrage, die gericht is op de beslissing van een bestaand geschil.

De 3e alinea beoogt om duidelijk te doen uitkomen, dat, indien deze „vee-arbitrage" — hetzij voor toekomstige, hetzij voor bestaande geschillen — bedongen is, de rechterlijke macht niet bevoegd is om recht te spreken, zelfs dàn niet, wanneer de verjaringstermijn (zie art. 19) verstreken is.

Artikel 3.

Voor elke Provincie worden de Arbitrage-Commissiën ingesteld door het Bestuur der betrokken Provinciale Landbouwvereeniging, dat tevens het zakelijk en/of aardrijkskundig rechtsgebied voor elke Commissie aanwijst en de leden der Commissiën en hunne plaatsvervangers benoemt.

Bestaan in eenige Provincie meerdere Provinciale Landbouwvereenigingen. dan zullen bovenbedoelde verrichtingen geschieden in onderling overleg door de gezamenlijke Besturen dier Vereenigingen.

Geschieden de hiervoren bedoelde instelling, aanwijzing en/of benoeming niet door de genoemde Besturen, dan zal door het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité aan het College van Gedeputeerde Staten der betrokken Provincie worden verzocht, zich met een en ander te willen belasten.

Mocht dit College aan dat verzoek niet voldoen, dan zal het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité zelf de bedoelde instelling, aanwijzing en/of benoeming doen.

Toelichting.

Aan het beleid der Provinciale Landbouwvereeniging (of vereenigingen) wordt overgelaten om aantal, werkkring en samenstelling der arbitrage-commissiën te regelen.

Zij kan het gebied der provincie tot het ressort van ééne commissie maken, die alle geschillen te berechten zal hebben; zij kan dit gebied aardrijkskundig verdeelen onder meerdere zoodanige algemeene commissiën; zij kan eene bijzondere arbitrage-commissie, of wel meerdere bijzondere commissiën instellen met een beperkt zakelijk gebied, bijv. eene paardencommissie, eene kleinvee-commissie.

Hieraan zullen de Provinciale Landbouwvereenigingen moeten denken, dat zoowel bij de algemeene commissiën als bij de bijzondere commissiën het geheele gebied der provincie in de regeling begrepen dient te worden. Dit is wenschelijk met het oog op de in art. 9 geregelde betrekkelijke bevoegdheid der arbitrage-commissiën.

HOOFDSTUK II.

Van de Arbitrage-Commissiën en de Arbiters.

Artikel 4.

Elke Arbitrage-Commissie bestaat uit drie personen. Voor elk lid wordt één plaatsvervanger benoemd.

Elke Commissie wijst zelve haren Voorzitter en haren Secretaris-Penningmeester aan.

Artikel 5.

Tot leden en plaatsvervangende leden zijn uitsluitend benoembaar paarden- en veehouders, paarden- en veehandelaren, veeartsen en juristen.

Toelichting (op de Artikelen 4 en 5).

Teneinde eene spoedige behandeling en eene practische beslissing te waarborgen, is het getal der scheidsmannen op d r i e gesteld.

Er is niet voorgeschreven, dat uit iedere van drie bepaalde categorieën één van deze arbiters gekozen zoude moeten worden: alleen zijn 6 categorieën genoemd, die bij uitsluiting van andere de arbitersplaatsen te vervullen zullen hebben.

Aan het inzicht der Provinciale Landbouwvereeniging is wederom overgelaten, welke categorieën zij in de bezetting der door haar ingestelde commissiën vertegenwoordigd wenscht te zien.

Artikel 6.

De leden en plaatsvervangende leden der Arbitrage-Commissiën worden voor drie jaren benoemd.

Jaarlijks treden een der leden en diens plaatsvervanger volgens rooster af; ze zijn echter herbenoembaar. Een tusschentijds benoemde neemt op den rooster de plaats in van dengene, in wiens plaats hij werd benoemd.

Artikel 7.

Van eene benoeming wordt den benoemde onverwijld kennis gegeven.

Heeft hij niet uiterlijk acht dagen na de dagteekening dier kennisgeving *schriftelijk* bericht gezonden van de al- of niet-aanvaarding zijner benoeming ,dan zal hij geacht worden deze niet aan te nemen.

Toelichting.

De s c h r i f t e l ij k e aanneming der benoeming is voorgeschreven als gevolg van de bepaling van art. 627 B. Rv. („De aanneming van den last der scheidsmannen geschiedt schriftelijk.")

Artikel 8.

De leden genieten, behalve de vergoeding voor reiskosten, voor elke vergadering, die zij bijwonen, eene vergoeding van vijf gulden.

Wanneer op eene vergadering twee of drie zaken behandeld worden, zal de vergoeding tien gulden, en bij meer dan drie zaken vijftien gulden bedragen.

Bij ongelijksoortige onderwerpen van geschil kan de Arbitrage-Commissie de presentiegelden en reiskosten naar haar eigen inzicht over de gedingen verdeelen.

Artikel 9.

Bevoegd om van eenig geschil kennis te nemen, is alleen die Commissie, onder wier ressort de gedaagde woont.

Woont de gedaagde niet onder het ressort van eenige Commissie, dan is die Commissie bevoegd, onder wier ressort de overeenkomst is aangegaan.

Toelichting.

Zie het bij art. 8 opgemerkte.

Artikel 10.

Elke Arbitrage-Commissie heeft haren zetel ter woonplaats van haren Voorzitter.

Alle beslissingen eener Commissie worden geacht te dezer woonplaats genomen te zijn.

Toelichting.

De wet (art. 639 B. Rv.) schrijft voor, dat, om aan de uitspraak van scheidsmannen uitvoerbaarheid te verzekeren, deze uitspraak moet worden nedergelegd ter griffie van de rechtbank van het arrondissement, binnen hetwelk de beslissing is gevallen. Krachtens de bepaling van dit artikel 10 moet dus deze nederlegging bij de rechtbank van den voorzitter geschieden.

HOOFDSTUK III.

Van de vrijwaring wegens verborgen gebreken.

Artikel 11.

De verkooper is gehouden tot vrijwaring, en dus aansprakelijk wegens verborgen gebreken van het verkochte goed, die hetzelve ongeschikt maken tot het gebruik, waartoe het bestemd is, of die de geschiktheid tot dat gebruik in dier voege verminderen, dat, bijaldien de kooper de gebreken gekend had, hij het goed òf in het geheel niet, òf niet dan voor een minderen prijs zoude gekocht hebben.

Onder de hier bedoelde „gebreken" worden niet alleen verstaan de ongewone eigenschappen of hoedanigheden, die het wezen der zaak betreffen, maar ook alle andere eigenschappen of hoedanigheden, zoomede het gemis van deze, waarop de in de eerste zinsnede gegeven omschrijving toepasselijk is. (Zie toelichting achter Artikel 17.

Artikel 12.

De verkooper is niet gehouden, in te staan voor zichtbare gebreken. (Zie toelichting achter Artikel 17.)

Artikel 13.

De verkooper moet voor de verborgen gebreken instaan, al ware hij daarvan ook zelf onkundig geweest, tenzij hij voor dat geval bedongen heeft, dat hij tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn. (Zie toelichting achter Artikel 17.)

Artikel 14.

In het geval van artikel 11 is de kooper bevoegd om het goed terug te geven en den koopprijs terug te vorderen.

Hij mag echter ook het goed behouden en zich zoodanig gedeelte van den koopprijs doen teruggeven als de Commissie, na zoo noodig één of meer deskundigen te hebben gehoord, zal bepalen, doch de kooper moet in dit geval — indien de mogelijkheid daartoe voor hem bestaat — den verkooper vooraf sommeeren tot terugname van het goed tegen terugbetaling van den koopprijs en van hetgeen verder in art. 16 bepaald is. (Zie toelichting achter Artikel 17.)

Artikel 15.

Indien de verkooper de gebreken van het goed gekend heeft, is hij, behalve tot teruggave van den daarvoor ontvangen koopprijs, nog jegens den kooper gehouden, tot vergoeding van alle kosten, schaden en interessen, tot een bedrag, door de Commissie vast te stellen. (Zie toelichting achter Artikel 17.)

Artikel 16.

Indien echter de verkooper de gebreken van het goed niet gekend heeft, is hij slechts gehouden tot de teruggave van den koopprijs, alsmede om aan den kooper de eventueele kosten, op den koop en de levering gevallen, mitsgaders die aan het houden van het goed verbonden, te vergoeden, tot een bedrag, door de Commissie vast te stellen. (Zie toelichting achter Artikel 17.)

Artikel 17.

Indien de verkochte zaak, die verborgen gebreken had, tengevolge van dezelve, vergaan is, valt het verlies voor rekening van den verkooper. die jegens den kooper gehouden zal zijn tot teruggave van den koopprijs en tot de overige vergoedingen, waarvan in de twee voorgaande artikelen is melding gemaakt.

Indien het goed vergaan is door andere oorzaken, worden de gevolgen door de Commissie van Arbitrage geregeld.

Toelichting (op de Artikelen 11 tot en met 17).

Deze artikelen handelen over de vrijwaring wegens verborgen gebreken en stemmen in hoofdzaak overeen met de artikelen 1540—1546 Burgerlijk Wetboek. Het scheen gewenscht om deze bepalingen, die bij de vee-arbitrage vaak in toepassing zullen komen, in haar geheel in het Reglement op te nemen.

Artikel 11 geeft van het begrip „verborgen gebreken eene omschrijving, welke ruimer is dan die van art. 1540 Burg. Wetboek. De rechtspraak heeft onder „gebrek" (in den zin van art. 1540 B. W.) alleen die ongewone eigenschappen of hoedanigheden verstaan, welke het wezen der zaak betreffen. Deze uitlegging heeft tot vele klachten aanleiding gegeven. Want indien er wat haperde aan de gekochte zaak, ofschoon de getroffen afspraak anders deed verwachten, en ofschoon daardoor de zaak ongeschikt was voor het gebruik, waartoe zij bestemd was, dan kon toch de kooper niet klagen wegens „verborgen gebreken", indien datgene wat haperde niet was een „gebrek" in de strenge beteekenis, die hierboven werd medegedeeld.

Vandaar dat in de 2e zinsnede van artikel 11 met „gebreken" worden gelijkgesteld alle andere eigenschappen of hoedanigheden, zoomede het gemis van deze, waardoor de gekochte zaak ongeschikt is tot het gebruik, waartoe zij bestemd is, of de geschiktheid tot dat gebruik in dier voege verminderd is, dat, bijaldien de kooper deze gebreken gekend had, hij het goed of in het geheel niet of niet dan tegen een lageren prijs zoude gekocht hebben.

Met „zichtbare" gebreken (zie art. 12), waarvoor de kooper niet behoeft in te staan, zijn die bedoeld, welke door een kooper bij gewone opmerkzaamheid, zonder dat daartoe een grondig onderzoek vereischt wordt, te ontdekken waren.

De bedoeling is dus deze: in a l l e gevallen, waarin niet behoorlijk geleverd wordt, en de tekortkoming bij gewone opmerkzaamheid niet zichtbaar is (verborgen gebrek in den zin van dit reglement) is de verkooper verplicht om voor die tekortkoming in te staan, op de wijze, bij het Reglement omschreven. Echter onder deze mits, dat de tekortkoming niet in eene nesterij bestaat, doch van invloed zoude geweest zijn òf op het sluiten zelfs van den koop òf op de hoegrootheid van den prijs.

Tot goed begrip dient nog de volgende *toelichting* op art. 13.

Alleen de verkooper, die onkundig is geweest van de gebreken, mag bedingen, dat hij tot geene vrijwaring hoegenaamd zal gehouden zijn, mag „voetstoots" verkoopen. Wordt dit beding gemaakt door een verkooper, die de gebreken van het verkochte kende, dan wordt de aansprakelijkheid van dien verkooper door dit beding niet opgeheven. Hij blijft belast met de betrekkelijk zware aansprakelijkheid, die in artikel 15 te zijnen aanzien geregeld is: de verkooper, die de gebreken van het goed gekend heeft, is, behalve tot teruggave van den koopprijs, nog tot vergoeding van kosten, schaden en interesten gehouden.

De vorenbedoelde uitsluiting van vrijwaring betreft het a l g e m e e n beding van tot geen vrijwaring gehouden te zijn. Wanneer echter een verkooper bij den verkoop uitdrukkelijk uitsluit, dat hij voor een b e p a a l d gebrek aansprakelijk zal zijn, dan is dit een ander geval. Want een normaal denkend kooper, die van den verkooper dit beding accepteert, kan vermoeden, dat dit bepaalde gebrek aanwezig is en heeft dan — als dit gebrek aanwezig blijkt — geen verhaal te dier zake op zijn verkooper.

Artikel 18.

Van de hierna te noemen gebreken van paarden en runderen wordt — onverminderd het bepaalde in artikel 12 — aangenomen, dat zij bij de levering aanwezig waren, indien zij worden geconstateerd binnen een termijn van 14 dagen van de levering af, den dag der levering inbegrepen:

A. Voor paarden, geen slachtpaarden:

1. Dampigheid (chronische aandoeningen van de longen of van het hart, die aanleiding geven tot afwijkingen in de ademhaling).
2. Kwade droes.
3. Chronische aandoeningen van de voorste luchtwegen, welke aanleiding geven tot een abnormaal geluid bij de ademhaling.
4. Chronische neusuitvloeiïng.
5. Chronische hersenaandoeningen.
6. Intermitteerende kreupelheid (Dysbasia intermittens angiosclerotica).
7. Kribbebijten, luchtzuigen, luchthappen.
8. Chronische aandoening van het inwendige van het oog.
9. Kopschudden.
10. Chronische baarmoederontsteking.

B. Voor runderen, geen slachtrunderen:

1. Klinische tuberculose, voor zooverre daarbij ziekteverschijnselen kunnen worden waargenomen, zonder gebruikmaking van tuberculine.
2. Chronische longaandoening.
3. Krampigheid.
4. Chronische baarmoederontsteking.
5. Chronische nier- en nierbekkenontsteking (Pyelonephritis bacillosa bovum).
6. Potlijven (Prolapsus vaginae).
7. Melkzuigen.
8. Brulziekte, stierzucht (Nymphomanie).
9. Chronische diarrhee.

De verkooper is bevoegd door alle middelen het bewijs te leveren van de onjuistheid van het in de eerste zinsnede uitgesproken vermoeden.

Ten aanzien van andere, hierboven niet genoemde gebreken, gelden wel de bepalingen van artikel 11 en volgende, doch het in de eerste zinsnede bepaalde is daarop niet van toepassing.

Worden de in de eerste zinsnede genoemde gebreken geconstateerd na den genoemden termijn van 14 dagen, dan blijven de artikelen 11 tot en met 17 van toepassing, onverminderd het hierna bij art. 19 bepaalde.

Toelichting.

Dit artikel handelt over de zoogenaamde „waarborgtijden". Naar onze wet moet de kooper, die den verkooper wegens „ver-

borgen gebreken" van het gekochte aanvalt, het bewijs bijbrengen, dat ten tijde van den verkoop het verborgen gebrek bestond. Dit is eene moeilijke zaak. Want terwijl het voor een deskundige veelal niet zoo heel moeilijk is om te onderkennen, of een bepaald gebrek aanwezig is, zoo is het in den regel uiterst moeilijk, veelal onmogelijk, om aangaande den duur, dat zoodanig gebrek bestaan heeft, een juist oordeel uit te spreken, althans bij het leven van het dier. Wanneer bijv. een lichte graad van longdamp, cornage of stillen kolder wordt vastgesteld, dan kan men als zeer waarschijnlijk aannemen, dat dit gebrek ten minste enkele dagen bestaan heeft. Absolute zekerheid hieromtrent bestaat evenwel niet, en een nauwgezet veearts spreekt omtrent den duur van het bestaan geen oordeel uit. Het logisch gevolg hiervan is, dat de kooper van een paard met een dergelijk gebrek met zijn eisch tot koopvernietiging afgewezen wordt, waarop de kans des te grooter is, naarmate zijn deskundige een nauwgezetter geweten heeft.

Het scheen wenschelijk om, ter ondervanging dier moeilijkheden —evenals in Duitschland, België, Luxemburg en elders — waarborgtijden in te voeren. De beteekenis daarvan is deze, dat, wanneer een gebrek geconstateerd wordt binnen een bepaalden termijn na de levering, aangenomen wordt, dat dit gebrek ten tijde der levering bestond. Door een rechtsvermoeden wordt dus het bewijs geleverd van het bestaan van het gebrek ten tijde der levering. Tegen dit vermoeden staat tegenbewijs aan den verkooper vrij: deze zal dus door getuigen, schrifturen, deskundigen of andere vermoedens kunnen waar maken, dat het aangenomen rechtsvermoeden onjuist is en het gebrek, waarover geklaagd wordt, niet bestond ten tijde der levering.

Waar omtrent den duur, dat eene ziekte bestaan heeft, na den dood gewoonlijk een vrij juist oordeel op goeden wetenschappelijken grondslag kan worden uitgesproken, zijn voor slachtpaarden en slachtvee waarborgtijden overbodig geacht en niet wenschelijk wegens de bezwaren, die daaraan verbonden zouden zijn.

Uit een practisch oogpunt is alleen voor die gebreken een waarborgtijd aangenomen, welke veelvuldig en meer dan andere aanleiding zijn tot gedingen, en is tevens voor al deze ziekten één termijn (n.l. van 14 dagen) vastgesteld.

Het bovenvermelde rechtsvermoeden maakt het echter niet overbodig, dat de kooper moet bewijzen, dat het gebrek in kwestie — ook al komt het op een der lijstjes voor — inderdaad een verborgen gebrek is; is een gebrek, op de lijstjes voorkomende, zichtbaar, dan heeft de kooper geen recht om te dezer zake te procedeeren. Dit is in de eerste zinsnede uitgedrukt door de woorden: „onverminderd het bepaalde in artikel 12".

Naast de in dit artikel genoemde bestaan nog andere verborgen gebreken, doch te dezen aanzien geldt niet het in die zinsnede uitgesproken vermoeden, zijn echter wel toepasselijk de artikelen 11 en volgende.

Aan de instelling van waarborgtijden is nog dit algemeene voordeel verbonden, dat de koopers van vee, die dit niet best vertrouwen, zoo spoedig mogelijk een deskundig onderzoek zullen doen instellen. Want indien de constateering van een eventueel gebrek binnen den waarborgtijd valt, dan zal de kooper, gewapend met het in dit artikel uitgesproken vermoeden, gemakkelijker kunnen procedeeren dan wanneer die constateering eerst na het verstrijken van den waarborgtijd mocht plaats vinden.

De slot-zinsnede van art. 18 vestigt er de aandacht op, dat ook

dan, wanneer een gebrek na het verstrijken van den waarborgtijd geconstateerd is, de kooper nog tot koopvernietiging kan ageeren. Het spreekt vanzelf, dat die bevoegdheid om te klagen ophoudt, zoodra de verjaringstermijn (in art. 19 geregeld) verstreken is.

HOOFDSTUK IV.

Nadere bepalingen.

Artikel 19.

Alle geschillen moeten bij de Commissie worden aanhangig gemaakt binnen zes weken na de levering.

Is de oorzaak van het geschil eerst later ontstaan, of kan deze eerst later worden ontdekt, dan moet dit geschil binnen zes weken na het ontstaan of na de ontdekking van die oorzaak bij de Commissie worden aanhangig gemaakt.

Toelichting.

Dat de actie, die in „verborgen gebreken" haar grondslag vindt, binnen een korten tijd moet worden ingesteld, wordt reeds door art. 1547 B. W. voorgeschreven, zonder dat is aangegeven de lengte van dien tijd.

Art. 19 heeft ten doel:

1o. om den duur van dien termijn niet in het onzekere te laten, doch te stellen op zes weken, overeenkomstig het in vele streken geldend handelsgebruik;

2o. om dien termijn ook voor alle andere geschillen van toepassing te verklaren;

3o. om bij geschillen, waarvan de oorzaak eerst later ontstaat of waarvan de oorzaak eerst later kan worden ontdekt, dien termijn te doen loopen van het ontstaan resp. van de ontdekking dier oorzaak.

Artikel 20.

De gekochte zaak is eerst van het oogenblik der levering af voor rekening van den kooper, tenzij uitdrukkelijk anders mocht zijn overeengekomen.

Toelichting.

Art. 1496 Burg. Wetboek bepaalt, in navolging van het in Frankrijk en oudtijds te Rome geldende recht, dat, indien de verkochte zaak in een zeker en bepaald voorwerp bestaat, dezelve, van het oogenblik van den verkoop af, voor rekening van den kooper is, hoewel de levering nog niet heeft plaats gehad.

Deze bepaling is hier te lande niet inheemsch geworden en sluit speciaal bij den veehandel op practische moeilijkheden. Vandaar, dat in dit artikel wordt voorgesteld om het risico van de zaak eerst met en door de levering te doen overgaan op den kooper. Het Duitsche Burgerlijk Wetboek strekte bij dit voorstel tot voorbeeld.

Artikel 21.

De bepalingen van dit Reglement zijn ook toepasselijk op ruil.

HOOFDSTUK V.

Van de Arbitrage.

Artikel 22.

Om een geschil aan de beslissing van arbiters te onderwerpen, is een daartoe strekkende schriftelijke overeenkomst noodig.

Indien echter de handelende partijen zich vooraf verbonden hebben hunne eventueele geschillen door arbitrage op den voet van dit Reglement te doen oplossen, zal daartoe geen schriftelijke overeenkomst noodig zijn.

Toelichting.

In de toelichting van art. 2 is gewezen op de 2 soorten van arbitrage:

a. ten aanzien van toekomstige geschillen;

b ten aanzien van bestaande geschillen.

Voor de arbitrage sub *a* (pactum de compromittendo) is schriftelijk contract geen vereischte; deze afspraak kan mondeling gemaakt worden.

Voor de arbitrage sub *b* (compromis) is schriftelijk contract een bepaald vereischte. Maar al is dan voor de arbitrage ten aanzien van toekomstige geschillen geen schriftelijke overeenkomst voorgeschreven, zoo spreekt het wel vanzelf, dat schriftelijke afsluiting der overeenkomst voor beide partijen raadzaam is. En dat kan zoo eenvoudig geschieden, want indien slechts schriftelijk wordt vastgelegd, dat bijv. eene bonte melkkoe met kol tegen den prijs van zooveel guldens is verkocht, en gekocht „op vee-arbitrage" — dan is de zaak in orde.

Artikel 23.

Zoodra een geschil ontstaan is, zal de meest gereede partij zich schriftelijk met het verzoek tot arbitrage wenden tot den Secretaris van de bevoegde Arbitrage-Commissie, die onverwijld van het inkomen van dat verzoek kennis zal geven aan de andere leden der Commissie en aan de tegenpartij.

Bij dat verzoek moeten de gronden, waarop de aanvrager zijn verzoek doet steunen, kortelijk worden vermeld.

Toelichting.

De Arbitrage-Commissie zoude haar taak slecht begrijpen, als zij niet poogde om een geschil, dat haar ter berechting wordt voorgelegd, minnelijk op te lossen. In het bijzonder zal de Secretaris der Commissie, bij wien de zaak wordt aangebracht, hier met vrucht werkzaam kunnen zijn. Het Reglement heeft zich onthouden om een daartoe strekkende verplichting aan den Secretaris op te leggen: de samenstellers vertrouwden, dat de Secretaris niet achter zal blijven om, indien mogelijk, zijne heilzame tusschenkomst aan te wenden tot opruiming van het geschil.

Artikel 24.

Bij het doen van het verzoek tot arbitrage zal de aanvrager, be-

halve voor het geval, bedoeld in artikel 43, in handen van den Secretaris-Penningmeester der Commissie als voorschot moeten storten een bedrag van tenminste *f* 5, waarvoor hem kwitantie wordt afgegeven.
De Secretaris zal de aan het slot van art. 23 bedoelde kennisgeving niet verzenden, alvorens dat voorschot in zijne handen zal zijn gestort.

Artikel 25.

De Voorzitter bepaalt zoo spoedig mogelijk, doch in ieder geval binnen eene week, nadat hem de in art. 23 bedoelde kennisgeving is geworden, plaats, dag en uur, waar en waarop de Commissie de aanvraag in behandeling zal nemen, en doet daarvan mededeeling aan den Secretaris.
De Secretaris geeft van een en ander ten spoedigste kennis aan het derde lid der Commissie, en roept beide partijen op om op de bepaalde plaats en tijd voor de Commissie te verschijnen.

Artikel 26.

Binnen drie maanden, nadat de zaak aanhangig is gemaakt, moet door de Commissie de beslissing gegeven worden.
Alleen bij buitengewone omstandigheden, ter beoordeeling van de Commissie, kan deze termijn verlengd worden.

Toelichting.

De wet stelt aan de scheidsmannen een termijn van zes maanden voor de volvoering van hun last. Die termijn is bij dit Reglement tot de helft teruggebracht.
Echter met de bevoegdheid der Commissie, om, indien naar haar oordeel buitengewone omstandigheden aanwezig zijn, den termijn te verlengen. Dit is dus eene verruiming van de bepaling van art. 634 Burg. Rechtsvordering.

Artikel 27.

Ieder der partijen is, mits behoorlijk opgeroepen zijnde, verplicht in persoon of bij gemachtigde, voor de Commissie te verschijnen; om gewichtige redenen, ter beoordeeling van den Voorzitter, kan deze, indien hem zulks door een der partijen schriftelijk wordt verzocht, aan die partij van deze verplichting vrijstelling geven.
Blijft de eischer weg, zonder van den Voorzitter toestemming daartoe te hebben ontvangen, dan zal de Commissie de aanvraag als ingetrokken kunnen beschouwen en desondanks den eischer kunnen veroordeelen in de kosten.
Verschijnt de gedaagde niet, zonder gelijke toestemming te hebben erlangd, dan zal de Commissie verstek tegen hem verleenen, en — indien de eisch haar niet onrechtmatig of ongegrond voorkomt — den eisch toewijzen en den gedaagde veroordeelen in de kosten.

Artikel 28.

Iedere partij kan op eigen kosten tot staving harer beweringen

getuigen oproepen en meebrengen. Bovendien kan door de Commissie een getuigenverhoor worden bevolen met al- of niet-aanwijzing van bepaalde getuigen.

Worden bepaalde getuigen aangewezen, dan zal de Commissie de partij aanwijzen, die vóór het verhoor een door de Commissie te bepalen bedrag zal storten bij den Secretaris, om daaruit deze getuigen te kunnen voldoen.

De getuigen zullen den eed of de belofte afleggen, dat zij de waarheid, en niets dan de waarheid zullen zeggen.

Zoodra de Commissie van oordeel is, dat het noodzakelijk is, een of meer deskundigen te benoemen om tot voorlichting te dienen, zal zij de daartoe noodige maatregelen kunnen nemen.

Toelichting.

Eene gedingvoerende partij mag niet verkort worden in haar bevoegdheid om getuigen, wier verhoor zij wenschelijk acht, op te roepen om door de Commissie te worden gehoord. Uit den aard der zaak zal van die bevoegdheid met gematigdheid en omzichtigheid worden gebruik gemaakt. Mocht dit anders zijn, dan kan de Commissie de kosten der opgeroepen getuigen — hetzij voor het geheel, hetzij ten deele — voor rekening laten van de partij, die heeft opgeroepen, ook al mocht deze in het gelijk worden gesteld (art. 42, 2e lid).

Ook aan de Commissie is de bevoegdheid gegeven om ambtshalve een getuigenverhoor te bevelen; zij kan daarbij zelfs de getuigen aangeven, wier verhoor door haar gewenscht wordt.

De wet laat toe, dat scheidsmannen tot de beëediging der getuigen overgaan, en het is raadzaam geacht, dat de Commissie van Arbitrage van die bevoegdheid gebruik zal maken. Art. 635 B. Rv. geeft aan, wat gedaan moet worden, indien de getuigen weigeren den eed of hunne verklaring af te leggen.

Artikel 29.

De dood van een der partijen zal op het aanhangige geschil geen invloed hebben.

Artikel 30.

Eene oproeping per aangeteekenden brief zal in alle gevallen voldoende zijn.

Toelichting.

Volledigheidshalve zij hier vermeld, dat een deurwaarders-exploit tot het doen van oproepingen niet verboden wordt door de bepaling, dat eene oproeping per aangeteekenden brief in alle gevallen voldoende zal zijn.

HOOFDSTUK VI.

Van de beslissing en de uitspraak der Arbiters.

Artikel 31.

De Arbitrage-Commissiën zullen oordeelen als goede mannen, naar

billijkheid, met inachtneming der in dit reglement vervatte bepalingen en voorschriften.

Toelichting.

De wet gelast in art. 636 Burg. Rechtsv. aan scheidsmannen om naar de regelen des rechts uitspraak te doen, tenware hun de bevoegdheid mocht zijn toegekend om als goede mannen naar billijkheid te oordeelen. Die bevoegdheid is aan de Arbitrage-Commissie gegeven, met inachtneming der in het Reglement vervatte bepalingen en voorschriften.

Artikel 32.

De uitspraak der arbiters moet inhouden:

1. Voornaam, naam en woonplaats van de partijen.
2. Het geschilpunt en de slotsom der wederzijdsche beweringen.
3. De beweegredenen en de beslissing.

De uitspraak wordt gedagteekend met vermelding van de plaats, waar de beslissing is gevallen (bedoeld bij artikel 10), en wordt door ieder der arbiters onderteekend. (Zie toelichting achter artikel 35.)

Artikel 33.

Bijaldien de minderheid weigert te teekenen, zullen de andere arbiters daarvan melding maken en de beslissing zal dezelfde kracht hebben, alsof deze door allen geteekend was. (Zie toelichting achter artikel 35.)

Artikel 34.

Binnen acht dagen, te rekenen van den dag der beslissing, deelt de Secretaris per aangeteekenden brief de uitspraak mede aan de partijen.

Hij doet van die uitspraak tevens gelijke mededeeling aan het Bureau van het Nederlandsch Landbouw-Comité. (Zie toelichting achter artikel 35.)

Artikel 35.

Binnen acht dagen, te rekenen van de in art. 34 bedoelde mededeeling af, zal de minuut van de beslissing door een der arbiters worden nedergelegd ter Griffie van de Rechtbank van het Arrondissement, binnen hetwelk de beslissing is gevallen.

Die nederlegging behoeft niet te geschieden, als beide partijen binnen vier dagen na de in art. 34 bedoelde mededeeling schriftelijk verklaren, dat zij zulks niet wenschen.

Toelichting (op de Artikelen 32 tot en met 35).

De artikelen 32, 33 en 35 zijn vrijwel afschriften van de artikelen 637, 638 en 639 Burg. Rechtsvordering. Artikel 34 gebiedt de mededeeling der beslissing aan de partijen: een gebod, dat — wonderlijk genoeg — in onze wet ontbreekt (zie ook toelichting op art. 44).

Artikel 36.

De uitspraak der Commissie is bindend. Verzet of hooger beroep staat daartegen niet open.

Toelichting.

De wet (art. 646 B. Rv.) gaat uit van de gedachte, dat scheidsmannen in den regel een definitief vonnis wijzen en dat hooger beroep alleen is toegelaten, wanneer het vermogen daartoe is voorbehouden. Waar men eenerzijds eene vlugge afwikkeling der kwesties wenschte en anderzijds overtuigd was, dat de samenstelling der Arbitrage-Commissie aan deugdelijkheid niet te wenschen zal laten, daar werd de regeling van eene appèl-instantie in dit Reglement niet wenschelijk geacht.

HOOFDSTUK VII.

Van de wraking en verschooning.

(Dit Hoofdstuk geeft eene vereenvoudiging. Waar, volgens de wet, de redenen van wraking van scheidslieden door de rechtbank moeten worden beoordeeld, is hier deze beoordeeling aan de Commissie van Arbitrage opgedragen.)

Artikel 37.

Geen arbiter zal mogen gewraakt worden dan om de redenen, vermeld in artikel 30 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Toelichting.

De tekst van het aangehaalde artikel 30 Wetboek van Burg. Rechtsv. wordt hier woordelijk vermeld.

Geen rechter zal mogen gewraakt worden dan om de volgende redenen:

1o. Indien hij persoonlijk belang bij het geschil heeft;
2o. Indien hij aan eene der partijen in bloedverwantschap of zwagerschap bestaat tot in den vierden graad ingesloten;
3o. Indien er, binnen het jaar vóór de wraking, tegen eene der partijen of derzelver echtgenoot of nabestaanden en aangehuwden in de rechte linie, eene vervolging wegens misdrijf op zijn beklag of door zijn toedoen heeft plaats gehad;
4o. Indien hij een schriftelijk advies in de zaak gegeven heeft;
5o. Indien hij, hangende het geding, van iemand, die bij de zaak belang heeft, geschenken heeft ontvangen, of dezelve aan hem zijn beloofd en hij deze belofte heeft aangenomen;
6o. Indien de rechter, zijne vrouw, hunne bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie, een verschil over een gelijksoortig onderwerp hebben, als hetwelk tusschen partijen in geschil is;
7o. Indien er een burgerlijk rechtsgeding tusschen den rechter, zijne vrouw, hunne bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie en eene der partijen hangende is;
8o. Indien de rechter voogd, toeziende voogd, curator of toeziende curator, vermoedelijke erfgenaam of begiftigde is van eene der

partijen, of indien eene der partijen zijn vermoedelijke erfgenaam is;

9o. Indien hij is bewindvoerder van eenige stichting, maatschappij of lichaam van bestuur, welke partij in de zaak is;

10o. Indien er een hooge graad van vijandschap bestaat tusschen hem en eene der partijen;

11o. Indien er tusschen den rechter en eene der partijen sedert den aanleg van het rechtsgeding, of binnen zes maanden voor de wraking, hebben plaats gehad beleedigingen of bedreigingen.

Artikel 38.

Ieder arbiter, die weet, dat er eenige reden van wraking tegen hem bestaat, zal gehouden zijn deze aan de Commissie op te geven, dewelke beslissen zal, of hij zich van de zaak onthouden moet.

Artikel 39.

De partij, die een arbiter wraken wil, moet de wraking met redenen omkleed voorstellen, op straffe van het verlies van zijn recht daartoe, uiterlijk voor den aanvang der verhooren, ten ware de redenen of aanleiding tot de wraking later mochten zijn ontstaan.

Artikel 40.

De Commissie zal de redenen der wraking onderzoeken en zoo spoedig mogelijk uitspraak doen.

De arbiter, wiens wraking wordt voorgesteld, neemt aan de beraadslagingen en de beslissing over de juistheid der wraking geen deel.

HOOFDSTUK VIII.

Van de kosten der Arbitrage.

Artikel 41.

Bij iedere uitspraak zal de Commissie bepalen, welke partij de kosten zal dragen, en de hoegrootheid daarvan vaststellen.

Onder deze kosten zal de Commissie voor het geheel of ten deele kunnen begrijpen de kosten, gemaakt krachtens artikel 28, eerste lid.

De Commissie zal tevens rekening houden met de stortingen, krachtens art. 24 en art. 28, tweede lid.

Toelichting.

Over de tweede alinea is reeds gesproken bij de toelichting op art. 28.

Artikel 42.

De partij, die in het ongelijk gesteld wordt, zal in de kosten verwezen worden.

Echter zullen de kosten in het geheel of ten deele gecompenseerd mogen worden, indien de partijen over en weer op eenige punten in

het ongelijk zijn gesteld of indien de verliezende partij tevoren eene vergoeding mocht hebben aangeboden, die de uitgesproken vergoeding evenaart of te boven gaat.

Artikel 43.

Bij beslist gebleken onvermogen van een der partijen kan haar door de Commissie geheele of gedeeltelijke vrijstelling worden verleend van de in artikel 24 en in artikel 28, tweede lid, bedoelde stortingen.

Toelichting.

Dat de mogelijkheid van „pro Deo"-behandeling der arbitrage geopend is, zal, naar verwacht wordt, algemeene instemming vinden.

SLOTBEPALINGEN.

Artikel 44.

Door eene Commissie, te benoemen door het Bestuur van het Nederlandsch Landbouw-Comité, zal na verloop van drie jaren na de in art. 45 bedoelde nederlegging of bij gebleken noodzakelijkheid reeds eerder, dit reglement worden herzien, de Provinciale Landbouwvereenigingen gehoord.

Toelichting.

Eene imperatieve herziening schijnt raadzaam, met het oog op het nieuwe van deze zaak. Waarschijnlijk zal na verloop van enkele jaren de wenschelijkheid blijken om in het Reglement meerdere handelsvoorwaarden op te nemen dan thans is geschied. Door de bepaling (art. 34), dat van alle uitspraken mededeeling aan het Nederlandsch Landbouw-Comité moet geschieden, wordt verzekerd, dat aldaar materiaal voor reglementsherziening verzameld zal worden.

Artikel 45.

Deze voorschriften worden nedergelegd ter Griffie van de Arrondissements-Rechtbanken, onder wier ressort de zetel eener Arbitrage-Commissie gevestigd is, en treden in werking op . . . . . .

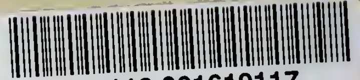
Aldus vastgesteld in de Algemeene Vergadering van het Nederlandsch Landbouw-Comité van 30 November 1912.

P. J. A. DE BRUÏNE,

Voorzitter

C. G. J. A. VAN GENDEREN STORT,

Secretaris

3 0112 061619117